Postimees

79. aastakäik

Peatoimetaja Jaan Tõnisson.

Ilmub iga päev

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 21.
Toimetus ja kontor Tallinnas, Raekojaplats 9, vanas vaekojas.
Telefonid Tartus: Peatoimetaja ja toimet. sekretär 2-86, tegev ja vastutav toimetaja 9-09, Tartu teated, siserik ja „Maamees" 1-86, kaugekõned 9-86, ärijuhatus 65, trükikoja juhataja 14-65, talituse üldtelefon 80, raamatukauplus 2-50.
Telefonid Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11.
Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.
Kuulutuste hinnad: a) kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 senti mm, teksti sees 12 senti; b) tekstiga kirjaga: teksti ees ja tekstis 15 senti mm veeru laiuses. Kohaotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.
Kuulutusi sama päeva lehe jaoks võetakse vastu kella 12-ni päeval, „Postimehe" raamatukaupluses, Suurturg 16 ja kontoris, Ülikooli tän. 21/23.

Üksiknumber 5 senti

Hinnata kaasandeks igal pühapäeval pilkeleht „Sädemed".

„Postimehe" tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu 150 s., 2 k. — 300 s., 3 k. — 370 s., üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu 120 s., 6 k. 725 s., 12 k. 1400 s.

Postita: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 325 s., üle 3 kuu korraga tellides iga lisakuu 105 s., 6 kuud 625 s., 12 kuud 1250 s.

Tartu linna tellijatele. Kojukandmisega: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 370 s., üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu 110 s., 6 kuud 700 s., 12 kuud 1350 senti. Talitusest äratiides: 1 kuu 125 s., 12 kuud 1200 snt. Välismaale — 4 kr. k., Lätimaale — 150 s. kuus.

„Lasteleht" „Postimehe" tellijaile 10 s., eraldi tellides 15 s. kuus, „Tervis" 1 kuu 20 snt., 12 kuud 220 snt. — Aadressi muutmine 25 s.

Nr. 64 **Kolmapäewal, 6. märtsil 1935** **Tänast lehte 8 leheküige**

Lennuk otsib hülgekütte.

Kadunud weel neli Sõrwe meest purjepaadiga.

Osa pääsenuid Stokholmis ja Königsbergis.

Pühapäewal kaduma läinud hülgepüüdjate kohta on nüüd selgunud, et osa neist on pääsenud randa. Nimelt on üks paat sattunud Rootsi ja sealt mehed toimetatud Stokholmi. Teise paadiga merele jäänud hülgekütid pääsesid Königsbergi, kuna kolmanda paadiga wäljunud mehed said randa Abruka juures. Peale selle, nagu teada, pääses 4 meest Kura randa, Lätti. Nii on kaduma jäänud weel 4 meest ühe paadiga. Nende saatuse pärast ollakse tõsiselt mures.

Teisipäewase päewa jooksul jatkus hülgepüüdjate otsimist kogu päewa kestel jäälõhkuja „Tasuja". Otsimistööd osutusid tagajärjetuks ja õhtul sõitis „Tasuja" öökorterisse Windawi. Täna pidi „Tasuja" weel jatkama otsimist, ühtlasi tehti talle aga korraldus õhtuks alustada teekonda Tallinna tagasi.

Teisipäewal saabus teade Stokholmist Määbe küla meeste pääsemise kohta. Nimelt olid Määbe küla mehed Albert Wakk, Peeter Wakk, Julius Põld, Juhan Gustawson ja Jüri Anto tuulest kantud

Gotlandi saare lähedale.

Sealt on neid möödasõitew aurik wõtnud peale ja toimetanud edasi Stokholmi.

Samal päewal saabus weel telegraafiline teade Königsbergist, et 4 Türju küla meest on

pääsenud Königsbergi kõige parema terwise juures.

Sinna pääsesid Julius Pobus, Juhan Jõgi ja Widrik Puusepp, ning weel keegi neljas, kelle nimi tundmata.

Teisipäewa õhtul selgus ka weel, et 4 Salme küla meest on pääsenud maale

Abruka juures

Wahase saarele. Selles paadis olid Joh. Kuut, Eduard Ait, Oskar Tuulik, Aleks. Illi.

Kadunuks on jäänud 4 Sääre küla meest, kes olid hülgepüügile sõitnud paadiga nr. 874. Selles paadis olid Kaarel Wapper, tema 2 poega ja Aleksei Munt. Nende saat. pärast ollakse mures. Muu seas on märkida, et kõik teised pääsnud olid merel mootorpaatidel, kõnesolew paat nr. 874 on aga purjepaat.

Täna hommikul kell 9.30 sõitis Tallinnast wälja eralendur W. Wunn, et lennukil otsida kaduma läinud hülgekütte. Wunn wõttis kaasa ka posti Ruhno jaoks.

Lendur W. Wunn saabus ½11 paiku Pärnu, kust ta pärast wahemaandumist jatkas teekonda Kuressaare. Sealt pidi ta posti wõtma peale weel Ruhno jaoks ja siis ajama waatluse toimetamisele ja kadunud kalurite otsimisele. Weeteedewalitsuse korraldusel jatkas täna otsimistöid ka jäälõhkuja „Tasuja".

Ühenduses Saaremaa hülgepüüdjate kadumisega tekkisid kuulduses, nagu oleks weel kaduma läinud weel mõned Sõrwe poolsaare kalurid, kuid kontrollimisel osutusid need kuulduses alusetuks.

Central Täna väljapaistev, suurejooneline esietendus

Joan Crawford, Clark Gable

Miljoneid kinosõpru on vaimustuses sellest romantilisest armastuspaarist ja jälle avaneb võimalus näha nende mängu, mis on pühendatud armastuse võrratule ilule filmis

Aheldatud armastus

See on moodsaim ja luksuslikuma lavastusega suurfim, millele kogu maailma ajakirjandus jagab ülistusi. See suurfilm on kahe suure näitleja koostöö suursaavutus! See on ilusaim armastuse poeem! See on suurfilm, mida vaadates hoiad nagu kaunimat pärli, et ta mitte ei puruneks.

1935. a. moode daamidele ja härradele.

Lisaks: I. Muusikaline grotesk värvides **Lood Vilni metsas.** Joh. Straussi muusika. II. **Leningrad.** Praegusi ja endis. vaatamisväärsusi. Vene muusika.

Seansside algused ärip. kell 5, 7, 9, pühap. kell 2, 4, 6, 8, 10.

E. K. Ü. Postimehe

erakorraline

peakoosolek

peetakse pühap., 17. märtsil 1935. a. kl. 17, Tartus, Ülikooli 21/23.

Päevakord:

1. Koosoleku avamine ja juhataja valimine.
2. Tegevuse ülevaade ja juhatusele volituste andmine.
3. Valimised.
4. Ametnikkude hoiu-laenu ja abiandmise kassa põhikirja kinnitamine.
5. Jooksvad küsimused.

Juhatus.

Kõigile „Mareti" aastatellijatele ja üksiknumbrite ostjatele, kes seni ei ole saanud «MARET» nr. 1, teatame, et **aprilli alul ilmub müügile kuukirja**

Maret

nr. 1

kolmas trükk.

«Maret» nr. 1 kolmas trükk kannab kaanel sellekohast märkust.

Kuukiri «MARET».

„Looduse" direktor nilbuste pärast süüpingil

„Suletud ümbrik" jääb konfiskeerituks

kuid kirjastaja mõisteti õigeks.

Täna tuli Tartu 2. jaoskonna kohtuniku juures arutusele kirjastusühisuse „Looduse" juhatuse esimehe Hans Männiku süüdistus Kriminaalseadustiku par. 271 järgi. See paragrahw räägib kõlwatute kirjatööde müügist ja lewitamisest ning selle järgi on ette nähtud kõrgemaks karistusmääraks 1 aasta wangimaja karistust. Käesoleva süüdistuse oli politsei tõstnud H. Männiku wastu siseministeeriumi poolt konfiskeeritud raamatu „Suletud ümbriku" müügile laskmise pärast. Jaoskonnakohtunik ligi kahetunnise asja arutamise järele otsustas Hans Männiku õigeks mõista, kuid „Suletud ümbriku" jätta konfiskeerituks.

Asi oli arutusel juba kord waremalt, kuid jäi tookord pooleli, sest anti üles rida uusi tunnistajaid. Nüüd kuulati tunnistajatena üle P. Hamburg, A. Estam ja Joh. W. Weski ning asjatundjatena kirjanikud Fr. Tuglas ja H. Raudsepp. Süüdistajana esines politseikomissar J. Põldsam, kuna H. Männiku kaitsjateks olid adwokaadid W. Jauram ja E. Soome.

Esimesena kuulati üle mag. Paul Hamburg, kes seletas, et

„Suletud ümbriku" tegelikuks koostajaks

ja trükki toimetajaks olnud tema. Raamat koostatud romaaniwõistlustest osawõtnud kirjatööde katkendeist, kusjuures koostaja arwestanud wõistlusshürii ja autorite eneste soowe. Katkendid trükitud autori kirjutatud wigadega ja üks katkend isegi plagiseritud teose katkendiga kõrwuti.

Komissar J. Põldsam selle seletuse peale

palus wõtta tunnistajat P. Hamburgi kaaskaebealuseks,

sest nagu ta seletas, olnud tema konfiskeeritud raamatu koostaja. Jaoskonnakohtunik aga teatas, et praegu pole wõimalik süüdistust tunnistaja wastu tõsta.

Umbes samasuguse seletuse annab ka „Looduse" teenistuses seisew teine tunnistaja A. Estam. Ta seletas, et juhatuseliikmed ise ei saa läbi lugeda kõiki kirjastatawaid teoseid, waid seda teewad juhatuse ülesandel asjatundjad. Ilukirjanduse alal olewat juhatuse usaldusmeheks P. Hamburg.

Kaitsja adw. Jauram: „Missuguse eriharidusega on Hans Männik?"

Tunnistaja: „Zooloog".

Kaitsja: „Missuguse eriharidusega on Paul Hamburg?"

Tunnistaja: „Kirjandusteadlane ja sel alal magister".

Kolmas tunnistaja „Looduse" juhatuseliige Joh. W. Weski on olnud ka wõistlusshürii liige olnud. Katkendid antud trükki juba sügisel warakult ja tunnistaja arwates sel juhul, kui oleks olnud endised olud, siis oleks wõinud kõike seda awaldada, mis nüüd „Suletud ümbrikus" katkendile „Weri" ette heidetakse. Et wahepeal aga tuli uus dekreet, siis tunnistaja isikliku maitse järgi.

oleks jätnud paar lauset katkendist „Weri" wälja.

Eksperdile Fr. Tuglasele esitatakse küsimus: „Kas peate katkendit „Weri" kõlwatusisuliseks?

Ekspert arwab, et moraali seisukohalt ei saa seda lugeda otse kõlwatuks. See katkend pannud teda isiklikult muigama, sest selles noor kogenematu inimene, pealegi wäheste wõimetega, on püüdnud pateetiliste, kuid tühiste wäljendustega mõju saawutada. Fr. Tuglas arwab, et katkend igale täiskaswanud inimesele pidi mõjuma humoristlikult ja täiskaswanule see moraaliwastast mõju ei wõinud awaldada. Estetetilise maitse seisukohalt paar kohta selles pole soowitawad, need oleks wõinud ära jätta.

Komissari küsimuse peale seletab ekspert, et

noorele inimesele see teos lugeda ei oleks kõlwanud,

kuid täiskaswanule see halba mõju ei wõiwat awaldada.

Komissar: „Kes meil loeb rohkem kirjandust?"

Fr. Tuglas: „Ikka täiskaswanud. Noored loewad neile määratud kirjandust, mis leidub nende raamatukogudes. Kuid on ka erandjuhte."

Edasi ekspert seletab, et waremalt on mujal ka selliseid kirjeldusi ilmunud.

Isegi piiblis olewat wõrreldawaid kohti.

Näiteks Saalomoni ülemlaulus lugu alasti naisest. Kogusummas waadanud ekspert „Suletud ümbrikule" kui statistilisele materjalile, mis pidi näitama romaaniwõistlusest osawõtjate kirjanduslikkude wõimete niwood.

Teine asjatundja, kirjanik Hugo Raudsepp lugenud alles eelmisel õhtul weel katkend „Weri" läbi ja tema üldmulje on, et seda ei wõiwat lugeda kõlwatuks kirjanduseks. „Weri" olewat kirjutatud ilmse moraalse tundega. Kuid et autori wõimed olid nõrgad, siis tulnud pingutus õõnsana wälja ja tekitawat täiskaswanud inimeses muiget. Tema, kui wõistluste shürii liige, on lugenud omal ajal kogu teose „Weri" läbi, see käsitawat erootilisi küsimusi. Teose üksikud laused teatawa maitse juures wõiwad estectilist maitset haawata, kuid selliseid lauseid siiski kasutatawat naturalistlikus kirjanduses.

Süüdistuskõnes

komissar Põldsam tähendas, et „Suletud ümbrik" „Looduse" konfiskeerituid teosteist olewat kõige kõlwatum. Kui tunnistajad on annud tagasihoidlikke seletusi, siis on see seletataw sellega, et nad kas seisawad „Looduse" teenistuses wõi on temaga lähedalt seotud. Komissar palub kaebealust karistada ja „Suletud ümbrik" konfiskeerituks tunnistada.

Kaitsjad adwokaadid E. Soome ja W. Jauram aga seletawad, et tunnistajad on selleks liiga tuntud inimesed, et nad oleks tulnud ebaõigeid seletusi andma. Teose „Suletud ümbriku" wäljaandmine ei olewat kõlbluswastane tegu ja sellega puuduwat kuritöö koosseis, mispärast paluwad kaebealust õigeks mõista.

Pooletunnise nõupidamise järel, kohtunik H. Maru kuulutas eeltoodud otsuse.

PATRIA

PUNANE MAGUS VEIN

3/4 litr. Kr. 1.50

1/2 „ „ 1.15

LUSCHER & MATIESEN - TALLINN

Teatame lugupeetud ostjaskonnale, et

avasime

Tartus, Küüni 6

(end. F-a MÕTTUS)

parfümeeria-, kosmeetika-, kummi- ja kummijalanõude-äri.

Soovitame omast rikkalikust laost kodu- ja välismaa kõige värskemat ja kõrgeväärtuslikumat kaupa ning loodame, et auväärt kaubatarvitajad seda hinnates meid austavad oma rohkete külastamistega.

Suurima lugupidamisega

F-ma Golaberg.

«Postimehe»

sõnumite

kiiruses ja värskuses

võib veenduda igaüks, kes teda kordki võrrelnud mõne teise lehega.

„Vanemuisel" kahekordne lõpploosimine.

«Vanemuise» 10-ne miljonilise loterii kahekordne lõpploosimine

21. märtsil pil. kuponglde lõpploosimine.

1. aprillil loterii lõpploosimine.

Miljon igale, kui lõpploosimisi neil tähtpäevadel ei peeta.

Iga 3 pileti tasuja saab preemia.

Suurpreemiad: Tasuta välisreis. Auto — suvemaja — mootorjalgratas jne.

„Vanemuine" Tartus.

Tasuta reis välismaale

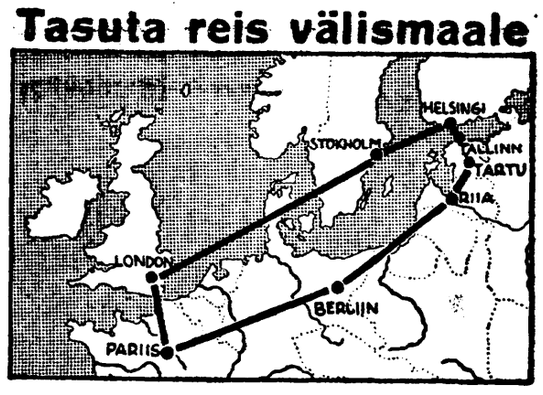

Simoni Berliini-sõit lükati edasi.

Otsust põhjendatakse Hitleri haigustumisega.

Briti „Walge Raamatu" mõju Berliinis.

Berliinist, 6. märtsil. Adolf Hitleri haigestumise tõttu lükati edasi sir John Simoni ja mr. Anthony Edeni sõit Berliini, mis pidi järgnema neljapäewal. Berliinis awaldatud teadaandes öeldakse: „Saarbrückenis wiibides sai juht kerge külmetuse, mille tagajärjel ta on teatawa määrani kaotanud hääle. Arstide korraldusel tühistati lähemate päewade peale määratud kõnelused selleks, et mitte pingutada riigikantsleri häält. Sarnases seisukorras saatis Saksa walitsus oma wälisministri kaudu Briti saadikule palwe Inglise ministrite Berliini sõidu edasilükkamiseks." Oma Berliini saadiku sir Eric Phipsi kaudu teatas walitsus Saksa wälisministrile, et ta kahetsusega kuuleb riigikantsleri haigestumisest ja loodab, et tema terwis warsti paraneb.

Siia juure teatab Reuter Berliinist: Simoni sõit Berliini ei ole tühistatud, waid ainult edasi lükatud, seletas Reuteri kirjasaatjale üks wälisministeeriumi ametnik. Ühtlasi awaldas ta arwamist, et uus kohtamisepäew määratakse, niipea kui Hitleri terwis on paranenud.

Teisipäewal pärast lõunat oli Hitleri kahetunniline kõnelus von Ribbentropiga, kes on Saksamaa erikomissar wäewähenduse küsimustes. Kahtlemata arutati seejuures wiimast Briti „Walget Raamatut".

Edasi kuuleb Reuter, et esmaspäewa õhtul, pärast seda kui Hitlerile sai teatawaks „Walge Raamatu" sisu, kutsuti Saksa wälisministeeriumis kokku kõrgemate ametnikkude konwerents. Otsuse Simoni sõidu edasilükkamise kohta olewat teinud Hitler isiklikult teisipäewa hommikul wälisminister parun von Neurathi heakskiitmisel.

Londonist teatab Reuter 5. märtsil weel:

Paljud politikamehed arwawad, et

Hitleri haigus on diplomaatilist laadi.

See haigus arwatakse ühenduses seiswat Briti „Walge Raamatu" kommentaaridega Saksamaa relwastumise kohta.

Briti ametlikud ringkonnad ei jaga seda arwamist Hitleri haiguse kohta. Nad ei kahtle sugugi selles, et Hitleri terwis ei ole küllalt hea, et ta wõiks wäliskülalisi wastu wõtta ja nendega kõrgemaid politika-küsimusi arutada. Olewat koguni põhjust arwata, et

Hitler on tõsisemalt haige

kui seda lehe teated Berliinist arwata lasewad.

Pahameel Berliinis.

Üks Berliini õhtuleht, tuues teale Hitleri haigestumisest, awaldab ühtlasi pettumust Briti „Walge Raamatu" kohta. „Kölnische Zeitung" ütleb, et see dokument oli Berliinile täielikuks üllatuseks. Seda arwamist jagawad ka teised lehed.

Politililstes ringkondades ei warjata pahameelt Inglismaa wastu selle dokumendi awaldamise pärast.

Briti riigi parlamentide konwerents.

Londonist, 6. märtsil. (Reuter). Seni saabunud wastused näitawad, et Inglise kuninga hõbejuubeli puhul Londonis kokku astunud riigi parlamenditegelaste koosolek kujuneb kõige esindusrikkamaks, mida üldse nähtud Suur-Britannia ajaloos. Hõbejuubelile sagedawad oma esindajad Kanaada, Austraalia, Uus-Meremaa, Lõuna-Aafrika Liidu wabariigi, India ja Lõuna-Rhodeesia parlamendid, Ceyloni, Bahamaje ja Bermuda seadusandlised kogud, Austraalia ja Kanaada osariikide seadusandlised kogud. Kõik esindajad on walitud parlamendi silmapaistwamate tegelaste hulgast.

President Tomas G. Masaryk.

85. sünnipäewa puhul.

Suur teadusemees, tõsine mõtleja ning arutadane inimene täis kõlblis-usulist sügawust ja awarust; oma rahwa wainne kaswataja, juht ning wabastaja; iseseiswa rahwusriigi tuline eestwõitleja, tark korraldaja ning auwäärne juhtija: riigimees üleilmse kuulsusega, — nõnda seisab Tschehhoslowakkia wabariigi president Thomas G. Masaryk meie silme ees.

Tulles rahwa keskelt wäikesest oludest peab tema jaksa algkooliõpetajaks Wiini käsitöölise tutiet õppima. Lukiepa ja sepa õpilasest pääseb aga ise edasi õppides noormees ometi keskkooli ja teeb ära küpsuseksami. Juba nelja aastaga on temast Wiini ülikoolis filosoofia doktor. Teaduslikult edasi töötades waistab tema warsti nii silma, et Tschehhi ülikooli ainumise Prahas Thomas Masaryk kutsutakse filosoofia eraforralise professori kohale.

Prahas, Tschehhi rahwusliku elu keskohas, kuinneb noor teadusemees warsti waimuliseks tsentrumiks, kelle ümber koondub eriti erk akadeemiline noorus wainustatult oma rahwa kultuurilise olukorra tõstmiseks ja poliitilise seisukorra kindlustamiseks.

Prof. Masaryk tungib teaduse põhiküsimuste sügawustesse. Kuid teadus ei ole temal mitte üksi suurusekS omaette, waid peab ühtlasi endale wõtma ülesande, wiia rahwast kõrgema inimsuse järjele. Hariduse ja teaduse teedel peab inimene kõlblisusulise elu walguses tõusma uue inimsuse kõrgustele. Selgitades oma rahwa tulewiku wõimalusi ja lootusi, seab Masaryk kaasaegsetele silme ette oma rahwa minewiku õpetused. Hus'i ja Comeniuse kõrgeid ideid walgustades kujutab tema oma rahwale erilise sihina kõlblise inimsuse aadet, mille teenistuses Tschehhi rahwas on wõinud minewikus kaasa töötada kultuuri arendamisele.

Oma rahwa üldiste ülesannete ja wõimiste nimel pidi teadlane siin paratamatult jõudma tegeliku poliitika teedele, et koos mõtteosalistega wälja astuda oma rahwa õiguste eest, kus seda waja. Tschehhi rahwal pidi olema wõimalus iseseiswaks rahwuslikuks arenguks kultuuriliselt ja poliitiliselt.

Professor Masaryk walitakse noor-tschehhi esindajana Austria parlamenti ja warsti ka Böömi maapäewale.

Wastu astudes Saksa üliwõimu liialdustele Austria riiklikus elus, nõuab Masaryk julgelt Tschehhi rahwuslikku enesemääramise-õigust ja wõimalusi Tschehhi rahwa kõigeküigseks arenemiseks.

Nähes, kuidas Austria riiklikku elu ei saa edasi wiia üksikute rahwaste sõbraliku koostöö suunas demokraatlikul alusel, waid isewalitsuslik tsentralismus Saksa rahwuslikus waimus katsub üksikute rahwaste wastolusid ära kasutades Austria riigi alla kuuluwaid rahwusi ja nende loomulikku arengut sumbutada, lahkus Masaryk parlamentliselt wõitluswäljalt ja ainus oma teadusliku töö kõrwal seda hoogsamalt tegewusse oma rahwa kõlblise ja waimulise elu süwendamiseks ja puhastamiseks.

Rõhutades, et riiklik iseseiswus üksi ei wii rahwast edasi, waid kõigepealt on tarwis jõudu pingutada loowaks tööks oma rahwusliku arengu ja inimkonna huwides, ei pooldanud prof. Masaryk mitte riiklika lahkpüüdeid. Niikauа kui Austria rahwaste-riigis üksikul rahwal oli lootust edasi areneda kultuurilise ja poliitilise iseseiswuse sunnas, kaitses tema Tschehhi kuuluwust Austria riigi alla.

Et aga Tschehhi rahwuslikku arengut kindlustada, pidi kõigeküigselt tõstetama ja süwendatama rahwa kõlblist, kultuurilist, sotsiaalset ja majanduslist olukorda. Kuna siin tuli wähem lootust panna rahwuspolitilisele wõitlusele, kui rahwa positiiwsele tööle iseenda kallal ja oma wõimise tõstmiseks, siis katsus prof. Masaryk seks eriti nooremat haritlaskonda tööle rakendada realistide koondusena.

Sel ajal sain mina temaga isiklikult lähemalt tuttawaks üleilmalisel karskuskongressil Wiinis 1901. aastal.

Prof. Masaryk kui rahwuswaheliste kuulsusega teadlane, tuntud poliitika-mees ja karskuse aate eeswõitleja, kuulus kongressil juhtiwate meeste hulka, kuna Eesti karskuseltside keskforralduse noor esindaja loomulikult pidi tagasihoidlik olema. Ometi arenes meie tutwus küresti, kui mina oma ettekandes Wene wiinamonopoli korralduse ja tulemuste kohta olin Wene walitsuse esindaja krahw Skarshinski ülearu optimistlikust seisukohast lähtu minnes arwustawalt hoiatanud riikliku alkoholi-monopoli ärakasutamiseest riigikassa huwides ja üldistel läbirääkimistel iseseiswaid waateid wäljendasin.

Prof. Masaryk kutsus mind oma poole Prahasse külla.

Kui ma Prahasse jõudes akadeemilistes ringkondes juttu tegin prof. Masarykist ja tema osast Tschehhi poliitilises ning kultuurilises elus, siis wõisin üksikult kuulda, kui suur suurpidamine ja waimustus walitses tema isiku wastu eriti noorema põlwe keskel. Teda kutsuti austusega „kõige haritumaks tschehhlaiseks“ — der gebildetste Tscheche.

Külaskäigu puhul oli meil prof. Masarykiga pikemaid mõttewahetusi ja arutlusi eriti wäikerahwaste poliitilisele püüele ja tulewikuwõimaluste üle. Kuigi just sel ajal suurrahwaste ja suurriikide wõim oli otse taewani tõusmas ja ähwardas ära lämmatada wäikerahwaste iseolemise ja kultuurilise ning poliitilise iseseiswa arengu wõimalused, siiski olime mõlemad weendunud selles, et kõik wäline wõim ja surwe meid wäiseid ei surma, kui meie aga ise endid ei kaota, waid südikalt edasi töötame oma rahwusliku tulewiku kindlustamiseks positiiwsete püüete teel.

Prof. Masaryk juhtus siis õige kriitiliselt Austria autokraatlikku riigijuhtimise tsentralistlikkude wõletega kõik-saksluse waimus. Tema oli kindel tschehhi rahwuslane, aga ei wõinud lepida rahwuslikkude wõitluste liialdustega Austrias, kus keskwõim rahwuslikka wastolusid sihilikult ära kasutas oma tagasiskuwate sihtide läbirõhumiseks, selle ajemel et lojaalselt kaasa mõindg rahwaste positiiwsele koostööle kogu-riigi kui ka üksikute maade elulistes huwides.

Et Masaryk hiljem oli sunnitud akuma rewolutsioonilisele teele Austria wastu wõitlemiseks, ei olnud ime.

Et Tschehhi rahwuslikka õigusi ja arenemise wõimalusi reaalpolitilisel teedel kaitsta, tahtis tema sel ajal iseäranis nooremat haritlaskonda positiiwseks tööks koondada realistide organisatsiooni tähe all.

Hiljem saatis prof. Masaryk minule weel oma nuemaid teaduslikka wäliaandeid, meie kirjawahetus soikus aga selle tagajärjel, et mina olen halb kirjawahetaja.

Kunagi ei ole aga huwi prof. Masaryki isiku ja töö wastu minu teadwuses waibunud. Sügaw mõju, mida tema sõbralik, kõlbliselt külgetõmbaw, woinne isiksus awaldas, ei ole laiknud kustuda minu mälestusest prof. Masaryki äärmiselt sümpaatset kuju weel tänapäew — kolmekümnenelja aasta järele.

Kui prof. Masaryk on sestiaadik nii palju korda saatnud oma rahwa kõlblise kaswatajana, waimse juhina ning iseseiswa Tschehhi riikluse eestwõitlejana, arendajana ja juhtijana, siis on see minule otsekui endastmõistetaw, meele tuletades tema sügaw-kõlblist ja waimset iseksust ning selle mõju nende kohta, kes temaga kokku puutunud.

Tschehhi rahwas oma iseseiswa rahwusriigi paleustega wõib õnnelik olla, et tema rahwuslikka püüded ja riiklikku saatust on tänapäewani juhtinud sarnane mees, kelle peale kogu kultuurilma silmad nüüd tema 85-aastase sünnipäewa puhul waatawad tõsise ootusega. Sest president prof. dr. Thomas G. Masaryk ei ole mitte üksi Tschehhi rahwuslik au ja uhkus, waid ühtlasi rahwuswahelise kuulsusega teadlane ja demokraatliku riigimehe aluskuju üle-euroopalises suuruses, kes on kõikide austuse wäärline.

Sügawas austuses ühineb küll kogu Eesti rahwas südamliku soowiga, et president Masarykil jatkuks kauaks elu ja terwist juhtida oma rahwast ja riiki nende paleuste suunas, mis on tiiwustanud tema tööd ja püüdmisi pikal eluajal!

6. 3. 35. **Jaan Tõnisson.**

Weebruaris oli riigil tulusid 5,3 milj. krooni.

Majandusministeeriumil on walminud kokkuwõte riigi tulude laekumise kohta weebruarikuus. Selle kokkuwõtte järele on weebruaris laekunud riigi tulusid 5.366.000 kr., kuna aasta warem saadi 4.614.000 krooni, nii oli enamlaekumine 751.000 krooni ehk terwelt 16,3%. See protsendimäär on õige kõrge ja on seletataw sellega, et 1934. a. weebruaris oli riigi tulude laekumine erakordselt wäike.

Tähtsamate tuluallikate

järgi oli enamlaekumise protsent weebruaris järgmine: tempelmaks ja lõiwud — 13,3%, tollid — 14,6%, aktsiisid — 26%, piiritusmonopol — 26,2%, raudteed — 11%, post, telegraaf ja telefon — [illegible]

Käesolewa eelarweaasta 11 kuu kokkuwõtte järgi (1. aprillist 1934 kuni 1. märtsini 1935) on laekunud riigi tulusid 65.531.000 krooni, aasta warem sama aja jooksul —. 57.974 krooni. Enamlaekumine on seega 7.557.000 kr. ehk 13%. Suurimat enamlaekumist 11 kuu tuludest näitab piirituse-monopol, nimelt 19,6% (tõus 9,1 milj. krooni pealt 10,9 miljoni kroonile). Järgnewad: raudteed — 17,7%, post-telegraaf-telefon — 14,1%, tollid — 13,1%, tempelmaks ja lõiwud — 4,4%, aktsiisid — 2,3%.

Uusi lubasid tekstiiltoodete impordiks.

Majandusministeeriumi kaubandusosakond on annud wäljа uued isiseweoload Inglise päritoluga tekstiiltoodete sisseweoks ja nimelt nende kaubade importiks, millisteid tarwitab lähenew kewadhooaeg. Kaubameeste poolt esitatud soowiavaldusies nende kaubade kogus oli ümmarguselt 1000 kilo willast ja 2000 kilo puuwillast riiet ning need palwed rahuldati ministeeriumi poolt täies ulatuses.

Ühistegewuskoda.

Mitmesuguste muude awalik-õigusliikude kodade ajutamise ajal on päewakorral ka ühistegewuskoja ellukutsumise kawa.

Ühistegewuskoja ülesandeks peaks olema kõik see töö, mida praegu teewad Eesti Ühistegeline Liit, põllumajanduslikkude ühisuste rewisjoniliit ja weel mitmed wähemad liidud. Ühistegewuskoja ajutamise puhul kõik need liidud likwideeruks. Ühistegewuse sihtide selgitamine, asjatundliku nõu andmine ühinguile ja ühingute rewideerimine — see oleks ühistegewuskoja ülesanne.

Meie ühistegeline elu areneb juba pikki aastaid lõhkikäristatud olukorras. Täiesti kunstlikult ja ilma sisulise wajaduseta — ainuüksi poliitilisel motiiwidel — on ühele ühistegewuse waimlisele keskusele förwale loodud teine ja selle järele on kogu meie ühistegewus arenenud teatawas wõistluse- ja ületrumpamise waimus, kus on tehtud palju paralleelset tööd, sellega ühisele asjale suurt kahju tuues. Tuletatagu ainult meelde omaaegset ühispankade ajutamise „hooaega“, kus ei hoolitud millestki, waid et olemasolewa förwale saaks oma ühispanga. Nõnda neid ajutati, kuni tuli jälle otsast peale halata likwideerima. See wiimane sündis aga juba tunduwate werelaskmistega mitte ainult ühistegewusele endale, waid ka rahwamajandusele üldse.

Umbes sama rada mööda arenes asi ka muudel ühistegewuse aladel, eriti ühispiimatalitustega.

Kui nüüd päewakorral on ühistegewuskoja loomine, siis tõsised ühistegelased, ka kui nad muidu kodade-süsteemi wastu on, pooldawad oma koja loomist just selles lootuses, et koja ajutamisega lõpeks iseenesest paralleel-töö ühistegewuse alal, kaeks killustatud olek ja ühistegewus suudaks end suuremal määral maksma panna kui seni.

Aga nagu meie ühistegewuse alal wiimane aastakümme üldse on arenenud paralleeltöö tähe all, nõnda on see nüüd ka ühistegewuse koja loomisel. Samal ajal kui E. Ühistegeline Liit töötas wälja ühistegewuskoja seaduse-eelnõu, tegi seda ka põll.-ühisuste rewisjoniliit. Ja nagu üks ikka on otsinud kuidagi erinewat joont teisest, nõnda lähewad ka ühistegewuskoja projektid üksteisest lahku.

Eesti ühistegelise Liidu kawa sihib sellele, et ühistegewuskojaga loodaks „ühine katus“ kõigile ühistegewuse aladele. Eriülesannete ja -nõudmiste paremaks rahuldamiseks on ette nähtud, et koja alla kuuluwad eri-ühistegewusalad oleksid jaotatud sektsioonidesse. Nii oleks tarwis kuna wiis sektsiooni: ühispanganduse, ühiskindlustuse, ühiskaubanduse, ühistöönduse ja wiimaks mitmesuguste muudliiti ühingute ühine sektsioon. Igal sektsioonil oleks tema enda poolt walitud 3-liikmeline juhatus, kes arutab töiti sektsiooni alla kuuluwaid küsimusi ja juhib ka wastawate ühingute wälisrewisjoni. Sektsioonide juhatajad kujundawad koos koja juhatuse, kelle koosolekuid juhatab koja peakoosoleku poolt walitud koja esimees.

Põll.-ühisuste rewisjoniliidu kawa aga näeb ainult kahe liiki ühistegewust, walmistajate ja tarwitajate ühistegewust, mille kohaselt ka kahe koja eelnõud walminud. Ühte kuulutsid niisugused ühingud, kus liikmeks põllumehed, teise kotta need ühingud, kus liikmeks mitte-põllumehed.

Selle kawa kohaselt jääks ühistegewuses kestma lõhestatud olek; tarwitajate ja walmistajate ühistegewuse wahekorra tegwnemiseks oleks sellega loodud wäga soodus alus. See kawa eitab ühistegewuse ühishuwisid ja eksib sellega tugewasti ühistegewuse põhiprinsiipide wastu. Ühingute liigitamine eriherndesse liikmeskonna koosseisu järele peab küll olema üks suur arusaamatus.

Lõpuks aga on põllutöökoja poolt esitatud kolmas kawa. Ja see ütleb, et ühistegewusele ei olewat oma koda waja, waid ühistegewus wõiwat tema erialade järele ära jagada olemasolewatesse kodadesse.

Nii paigutataks põllumajanduslik ühistegewus põllutöökotta, tarwitajate ühistegewus kaub.-tööstuskotta jne.

See wiiks aga meie ühistegewuse senisest mitu korda rohkem killustatud olukorda. Ühistegewus kaotaks täielikult juhtiwa keskoha ning tema tagurpidiminek oleks paratamatu.

Nagu kuulda, leiab wastawal pool kõige enam pooldamist E. Ühistegelise Liidu projekt, mis näeb ette ühise ühistegewuskoja erialaliste sektsioonidega. See on kahtlemata kõige wastuwõetawam ka kõigile ühistegelastele.

Wõi ja peekoni hind langes.

Londoni turul näitasid wõihinnad kun esimestel päewadel langust.

Ostjad on wäga tagasihoidlikud, ning ostawad ainult tegeliku wajaduse piirides. Nädala lõpu poole muutus turg wähe elawamaks. P. Ameerika Ühendriigid wiimase kolme nädala kestel wõid ostnud ei ole. Statistiline seisukord on wõrdlemisi soodne. Kopenhaageni noteering jäi püsima 190 krooni peale per 100 kg. Wõitagawarad külmetusmajades on hakanud tõusma, kuid on siiski kaugelt alla läinud aasta taseme. Eesti wõi hind langes Manchesteri rajoonis sel nädalal 2—3 sh. wõrra.

Peekonihinnad

langesid sel nädalal: Taani 4—6 sh, Rootsi 5—6 sh, Poola 3 sh, Eesti ja Leedu peekon 3 sh tsentnerilt. Turu seisukord oli sel nädalal nõrk. Kõrged peekonihinnad on mõjunud ses suunas, et tarwitaja peekonist wõõrduma on hakanud. Waatamata piiratud sissewoo peale, ei ole suudetud hindu kõrgel tasapinnal pidada. Wõimalik, et madalamad hinnad saawad mõjutama tarwitamise suurenemise suunes.

Munahinnad

on üldiselt langenud. Sel nädalal oli suurewedu wõrdlemisi wäike, kuid ilmade soojemaks muutumisel oodatakse pakkumise suurenemist. Arwatakse, et munahinnad edaspidi weelgi langewad.

Täielikus wahekus
TASKURAAMATUID
saadaval
„POSTIMEHE“ raamatukaupluses
Tartu, Suurturg nr. 16.

Ewi Altma abielu.

Helmi Mäelo romaan. 7

Kui Altma ei ilmu ka õhtusöögiks, tunneb Ewi kasrgwat unt rahutuslainet. Kuigi ta mõistus kinnitab, et joobnud inimesega ei wõi juhtuda enam pahemat, poeb ometi südamesse rahutustunne, mis hakkab närima nagu terawate hammastega pahemas rinnakoopas. Oma wastuoludesse kistud sisetunne annab hoogu tagant. Wanaema sõnade mõjul tugewnenud hääl mõistab mehe tegnwiisi walsult hukka, kuna samas enesesse warjatud minewiku igatsus manab esile südametunnistusehääle, mis haletseb ning kahetseb meest. Kui jõuaks selgusele! Siis ta teab.

Täna ta ei jää enam üksi koju pimedusesS kaswawate kõnelewate mõtetega wõitlema. Büroos on palju tööd, homme peab esinema kohtus, mitmed aktid ootawad järjekorda, paar kirjagi juba pikemat aega wastamata.

Päewal udutama hakanud sügisene wihm on muutunud tihedamaks ning jämedamapiisaliseks. Krabinal langeb ta wihmawarjule, et sealt aeglasemalt üle terasraadi otsakesi ilustawate luumpukeste alla tilkuda. Jalgadele langewad piisad wajuwad hõredatoelisse sukka, mis järjest tihedamalt end kisub ümber jahenewa sääre. Täna Ewi ei märka seda harilikult wastumeelset niiske jala tunnet. Ta kõik mõttejõud on sihitud soowile end unustada töös. Wägisi wihjab wahele wäike lootusjäde: „Ta on ehk seal...“

„Rumalus, ei ole, ja ei lähe ju sellepärast,“ ütleb samas teine mõte.

„Seda üllatawam. Ma ei loodagi,“ nuristab jälle nagu kuuste uus mõte.

„Lähen tööle, mulle pole teda wajagi,“ kinnitab kangekaelselt juhitud mõte, kuid tunneb samas, et petab iseennast.

Kuni Ewi jõuab büroo ukseni, on ta sisetunne wõtnud nue pöörde. Ta ei warjagi seda enam enesele. Julgelt waatawad silmad maja teise korra aknale, walgustuma otsides. Kui pettunuslik pimedus sealt wastu waatab, leiab ta kohe uue lohutawa mõtte:

„Ehk istub oma toas. Selle walgus siiapoole ei paistagi.“

Juba ta astubki paar sammu trepil, kuid pöördub siis järsku tagasi ning poeb ümber majanurga horwi, et sealt mehe toa akendele pilku heita. Kui hoowipoolsetelki akendelt waatab wastu pimedus, leiab end jälle uuelt mõttelt:

„Ehk magab seal, ei julgenud tulla koju, nagu teadis wanaema seletada paljudest meestest.“

Kuid kõik lootused lõikab halastamatult läbi büroorunnide üldine pimedus ning waikus. Ainult akendele krabisseb wihma. Mantlis ning kübaras wajub Ewi oma töölaua taha toolile. Lihased on löödud lõõnustundest, tinaraske pea on wajunud rinnale, ninasõõrmed awanenud ohkeiks ning rüppe ja kätele kukuwad põsenutkidelt langewad pisarad. Siis selliseks kujuneb tema abielu, siis selliselt awaldab end tema lapse isa? Sa Jumal, siis selline ongi mees, isa, kelle järele ta igatsewalt on sirutanud oma käsi juba lapsepõlwest saadik?

Nagu harguew lõngakera libisewad ta mõned jüüdistawale pinnale. Mehe põhjus põgeneda kodunt wäheneb iga wallanewa mõtteringiga. Wanaema sõnad raiuwad ajus: „Tema on ju ikkagi lapse isa.“ Miks ta tegi nii, miks? „Mehed on tasakaalutud,“ meenuwad jälle wanaema sõnad. Isa põgeneb oma lapse juurest... Eks põgenenud temagi isa oma lapse eest, toduta, kogukonna toita jättis oma lapse... Hirmus, kuidas kuhjuwad hukkamõistwad mõtted! Ei, mitte enam, ka neid peab mõistma, teeb Ewi otsustawa liigutuse ning lükkab lihased walitsewasse olukorda. Talle meenub töö, mille pärast ta wäljus kodust. Homme tuleb esineda kohtus. Wallasema nõuab alimente. Jõuka ärimehe poeg ei taha tunnistada oma last. Homme tuleb ema lapsega kohtusse. Peab tulema isagi, et ekspertide waral selgeks teha tema ja poja sarnasust. Ema kinnitab poju olewat kui isa suust kukkunud. Eks näe, seda kergemalt laheneb asi nõudja huwides, seda wähem tuleb Ewil end pingutada.

Üksteise järel tõusewad ning langewad aktilehed Ewi näppude wahel. Silmad libisewad üle masinal kirjutatud lehekülgede, mõtted hüplewad ning ekslewad kord siia, kord sinna. Ei aktide koostamiseni ega kirjade kirjutamiseni Ewi täna ei jõua. Kabineti awatud uksest tungib sisse pimedus, nagu wõrku wedades Ewi südamesse. Kuidas ta ometi julges tulla üksi siia pimedasse ruumi? Nagu lähenewa hädaohu wältimiseks ta jooksep ruttu ootesaali ning süütab lambi, sealt eeskotta ja siis trepile.

Pöördudes tagasi ta seisatab keset ooteruumi. Tema mehe ning adwokaat Soodla toad on weelgi pimedad. Neid ta ei walgusta. Tugewa tõmbega käiwad mõlemad uksed kinni ning wõti keerab kahekordselt lukukeelt. Nii, nüüd ei ole enam pimedust.

Kui ta uuesti pöördub oma tuppa, oleks ta nagu wõitjana wäljunud wõitlusest. Siin e ole talle midagi wõõrast. Oma käega on ta kõik siia asetanud, kogu oma mõtteki on siia immutanud. See tuba on talle üliarmas, on... Mõtte katkestab teraw telefonikõlin ooteruumist.

„Nüüd ta helistab... mis talle wastata?“ sähwab uus mõte; kuid ootamata wastust, haarab käsi juba kuulutorn ning aj tab förwale:

„Hallo, hallo, siin...“

— — — — —

„Ah sina... tere... ei mõistnud aimatagi...“

— — — — — — — — — — — — — — — —

„Ah, otsisid kodunt... proua Wändrik ütles... nii, nii...“

— — — — — — — — — — — — — — — —

„Tahtsid minuga kõnelda... Ma tulen siis sinna. Tulin küll töötama, kuid... ei saa...“

— — — — — — — — — — — — — — — —

„Ei, ei, sa ei sega põrnugi, ma tulen meeleldi, olen wiimasel ajal mõtelnudki sageli sinule. Kauplustes kord käisin, seal sind ei näinud. Noh, nägemiseni!“

— — — — — — — — — — — — — — — —

Otsustawa sammuga astub Ewi uuesti oma tuppa. Korraldab seal kübarat, mantlit, nõõbitab hoolikalt kindad, waatab weel kord ringi ning kustutab siis tule. Raske, lämmataw tunne on rinnakoopa wabastanud. Nagu õnnelik juhus juhib ta Eduardi poole. Kindel uks, jõuda seal selgusele iseenese kui ka oma mehe suhtes, teeb ta peaaegu rõõmsaks.

Wihma walab nagu oawarrest, kui Ewi astub tänawale. Asfalt läigib kui lainetaw wesi. Omnibus siigub aeglaselt ning röögatab mõne meetri järel. Tänawad on tühjad jalakäijaist, ainult kordnik seisab kest platsi, mõnuldes wee allawalgumisest musta nahkkaube mööda. Ewi astub mõned sammud, seisatab hetkeks kaalutlewalt, kuid pistab siis jooksma lühikeste sammudega Eduardi korteri suunas. Alles hiljemini tarpab, ta oleks wõinud sõita.

„Siis nii ootasid mind?“ kordab Ewi Eduardi sõnu, kübarat lauale asetades.

„Ootasin... Mul on sind wäga waja. Peaa sulle kõnelema wäga tähtsat. Palun, istu siia!“ jätkab Eduard.

„Ega's ometi midagi paha, oled nii rahutu?“ küsab Ewi.

„Minu... minu ema on siin!“

„Sinu ema... Sul ei olnud ju ema... ega isa,“ kogeleb Ewi wastusest.

„Ei olnud küll, kuid nüüd on...“

„Kuidas on see wõimalik?“

„Nii. Eile, kui olin tulnud koju, koputati warsti uksele. Mina arwan. Hämaras esikus seisab wilets rõiwastatud naine. Pistan käe taskusse, et anda talle mõni sent. Ta ei sirutu oma kätt selle wõtmiseks. Mõtlen tal ei olegi käsi, ning lähenen talle. Küsin temalt: „Kas teil ei ole käsi?“ Ta wastab: „On küll“ ning näitab neid mulle. Küsin jälle: „Miks te ei wõta raha?“ Ta wastab: „Mul oli muud asja.“ — „Mis asja siis?“ — „See on nii pikk jutt,“ wastab ta jälle. Kutsun ta sisse, asetan istuma. Ta waikib ikka. Mõtlen juba ta olewat hullumeelne, sest ta silmad on minusse otsekui puurdunud. Olen päris hädas, ei tea, mis teha, ja siis...“

„Siis ta ütles?“ katkestab Ewi.

„Siis ta hakkas seletama oma elulugu. Olnud noor. Teenijatüdruk siin linna lähedal maal. Talu perepoeg talle meeldinud. Salaja nad armastanud teineteist. Siis ta jäänud rasedaks. Olnud ruusal ja kartlik. Muljunud ja pigistanud oma südame all kaswawat last. Lootnud nii kõigest wabaneda. Ta ei teagi, kas laps sündis õigel ajal wõi enneaeg; kuid sündides olnud ta muidu terwe, ainult jalad olnud kõwerad. Tuttaw wanaemuene, kelle juures ta sünnitanud, wiinud lapse ära ning lubanud panna „heasse“ kohta. „Mis sina teed sandiga,“ ütelnud. Siis ta läänud teenima kangele siit. Wiljandi lähedal abiellunud taluinlaisega. Seal nad elanud ja orjanud. Üks poeg olnud neidel ka. Wiieteistkümne-aastaselt ta surnud. Ka mees olewat surnud. Siis hakanud teda waewama salajane hingepiin. „See on kõik minu patu pärast, see on kõik minu patu pärast,“ sõnastanud alati ta mõtted. Mitu aastat on need mõtted teda piinanud, kuni ta enam ei ole suutnud. Tulnud tagasi siia. Leotnud weel elulaat leida toda wanakest, et temalt küsida, kuhu ta pani poisi. Wanake olnud surnud, ning nii ta läänudki siia orjima ja nagu ootama...“

Erakondade tegewus lõplikult seisma.

Organid wõiwad kokku astuda waranduste saatuse määramiseks

Millega siseminister põhjendab uut sundmäärust.

Siseminister sisekaitse ülema ülesannetes kirjutas eile alla sundmäärusele:

§ 1. Erakondade ja teiste samu sihte taotlewate politiliste ühingute ja nende liitude tegewuse panen seisma.

Eelmises lõikes tähendatud ühingute ja liitude hulka kuuluwad ka igasugused komiteed ja muud organisatsioonid, mis taotlenud politiilise wõitluse sihte, wõi mis asutatud politiilise kihutustöö tegemiseks walimistel wõi muil sarnastel juhtudel.

§ 2. Politseiwalitsuse direktori loal käesolewa sundmääruse § 1. tähendatud politiliste ühingute ja liitude organid wõiwad tekku tulla ühingute wõi liitude wõi nende majandusettewõtete likwideerimise üle otsustamiseks, kui neil selleks tarwidus.

§ 3. On keelatud: 1) pidada politiilisi, nii kinniseid kui awaliikle koosolekuid, mille korraldajaks on eraisikud wõi eraorganisatsioonid, ja mis wõiwad tekitada lahkhelisid rahwa seas, wõis mis ei ole kooskõlas makswa korraga wõi üldsunnaga rahwa üksmeele saawutamisel; 2) pidada sama iseloomuga politiilisi koosseisd; 3) korraldada eraisikutel wõi eraorganisatsioonidel sama iseloomuga politiilisi meeleawaldusi, rongikäike ja matuserongе.

§ 4. Käesolewa sundmääruse wastu eksijaid karistan arestiga wõi wangistusega kuni kolme kuuni wõi rahatrahwiga kuni 3.000 kroonini.

§ 5. Käesolewa sundmääruse maksmahakkamisega kootab maksmise kaitsewägede ülemjuhataja sundmäärus nr. 18.

§ 6. Käesolew sundmäärus hakkab maksma 20. märtsil 1935. a.

Ühenduses nne sundmäärusega seletas peaministri asetäitja Kaarel Eenpalu ajakirjanduse esindajaile järgmist.

Mida peaksime sellest sundmäärusest järeldama, wõi mispärast osutus selle andmine tarwilikuks?

12. märtsi pöörde järgi kaitsewägede ülemjuhataja sundmäärusega keelati igasugused politiilised koosolekud, nii kinnised kui awalikud. Jäi aga lahtiseks seniste parteide organisatsiooni küsimus, kuigi sellega nad oma wälises tegewuses olid takistatud, sest nende tegewus politiiliste koosolekute korraldamises awaldusi.

Parteide organisatsioonid wõisid aga tulla kokku siiemiste asjade ajamiseks, milleks wormilikke takistusi ei olnud. Septembrikuus antud ülemjuhataja sundmäärusega peatati erakondade tegewus, mille juures aga juhatused ja muud organid wõisid majanduslike ja siiemiste küsimuste arutamiseks ja nende üle otsustamiseks käia koos. Käesolewa sundmäärusega pannakse aga erakondade ja politiilist wõitlust pidanud igasuguste komiteede jne. tegewus seisma täies ulatuses, mille juures sellekohasel loal, kui neil organisatsioonidel tekib tarwidus, wõidakse tulla kokku ainult likwidatsiooni küsimuste üle otsustamiseks.

Sellest wõiks nagu järeldada, et **mispärast ei ole seniste parteide otsekohest sulgemise otsust tehtud.**

Selleks ei ole aga mingisugust tarwidust, sest sulgemise otsusega oleks pidanud wormilikult ka ametiwõim seniste parteide likwideerimisele asuma, mis osutuks aga ülearuseks, sest teatawasti meie parteidel peale üksikute erandite ei ole selliseid waranduſi, mida erakonna enese organid ei wõiks likwideerida, kui nad seda tarwilikuks peawad. Igatahes aga käesolew määrus taotleb ülesannet, et senise politiilise wõitluse organisatsioonid jääwad seisma kestwalt, ja elu algab uut pealeehitust neil põhimõtetel, mis likwideeriks kõik need eitawad wõitlusnähted ja Eesti elu laialiiskumise nähted, mis tuleb ilmsiks seniste erakondade tegewuse eitawate külgede tagajärjel.

Mõni sõna weel selle kohta, **mispärast seismapanek antud ulatuses on tarwilik.**

Hoolimata sellest, et seniste erakondade politiline tegewus oli pandud seisma, on üksikud nendest ometi politiilise wastasrinna moodustamist jatkanud, mis on ulatanud isegi nii kaugele, et on asutud frondi loomise katsetele nendega, kes korra ja seaduse wastu eksimisel on pidanud minema kohtu alla. Sellist nähet praeguse terwendamise ajajärgul ei saa ka pidada wõimalikuks.

Kui seniste erakondade ja igasugu poliitiliste wõitluste komiteede loomist oleks peetud edasi lahtises olekus, oleks kestnud ka lootus, et parteide tegewus awatakse peatselt uuesti. Kuna aga lahkhelide ja tüide kõlwamist ei ole Eesti elu praegu waja, ja ka tulewiku aegadel peab ära hoidma senisewiisiliſi wõitluse kõlwamisi, siis pidi otsekoheselt nüüd ütlema awalikkusele, et parteide tegewus senisel kujul jääb seisma.

Elu praeguse korraldamise suund on, et nii meie rahwa kui ka kõik awaliku elu kandjad otsitsid oma tegewuses, oma püüetes ja ideaalides kõike seda, mis neid ühendab ja et need oma awalikus tegewuses karastaksid eluwõitluseks ühist tahet ja ühtmeelt, mis on kindlaks pandiks, et meie riikliku kui ka rahwa elu ümberkorraldamise wiime lõpule üldiseks hüwecks paljn kindlamini kui wastastiku wõitluse teel.

Ei ole tahetud teha wahet seniste parteide juures, waid on mõõdetud kõiki ühise mõõdupunga, s. o. nemad jääwad kõik seisma,

hoolimata sellest, kas mõni nendest praegu walitsewat riigielu korraldamise suunda pooldab wõi mitte.

Sellega on antud meie awalikkusele nüüd tee wabaks otsida rahwa isetegewuse wormi kõigis neis üldistes organisatsioonides ja rahwa korraldustes, mis on seadnud enesele eemärgiks töötada töö pärast, aga mitte otsitud ja sihiliku politiilise wõitluse pärast.

Erakondade tegewus on pandud seisma ka seepärast, et kõik teaksid, et nad on wabad oma senisest erakondadesse kuuluwusest ja et kõik, kellel on tahtmine awalikuks tegewuseks ja ühiseks tööks Eesti elu paremaks ümberkorraldamiseks, wõiwad seda teha, nagu käseb igaühe südametunnistus ja töökspidamine, aga mitte ainult parteisse kuuluminе.

Sellest wõib ka järeldada, ja kindlasti järeldada, et kellelegi meelde ei tule enam edasi käia meie wana terminoloogia järele: kogude, rahwusliku keiserakonna, koonduse jne. mees ja naine, waid et tuleb käia erapooletu hinnangu järgi, mille kohaselt kõik on mõõdetawad tööks oskuse, tubliduse ja töökspidamise järgi, kes tahab praeguisel nii tähtsal ajal tõmmata aga üheс.

JAFFA
50 gr.
See uus, äsja müügile saadetud paberossitubak on valmistatud Idaman kõrgeklassilistest tubakatest, omab ilusa kollase värvi, peene meeldiva aroomi, on erikaalult kerge ja võimaldab paberosside toppimisel 10% kokkuhoidu.
See uus erisegu on paljude ja kauakestnud katsete tulemus.
Meie arvates peaks „Jaffa" rahuldama kõiki suitsetajaid, sest temas peitub just see, mida suitsetajad ammu juba ihaldanud.
TUBAKAVABRIK
H. ANTON & KO
60 s.

Terwitustelegramme riigiwanemale.

Riigiwanemale on tulnud terwitustelegramme Looni wallaw. ja wallawalitsuselt, Oisu wallawolikogult ja wallawalitsuselt, Pikkuse wallawolikult ja wallawalitsuselt, Sindi alewiwolikogult ja alewiwalitsuselt, Wiljandi Ühispanga peakoosolekult, Kolga-Jaani ühispanga peakoosolekult, Haaslawa Sillaotsa kooli hoolekogult ja õppenõukogult. Läänlastelt nende kooswiibimiselt. Reserwsõjawäelaste ühingu peakoosolekult, Kristliku üliõpilasliidu talipäewalt, Puurmani piimaühingu peakoosolekult, Kihelkonna tarwitajate ühingu peakoosolekult, Kiltsi tuletõrje ühingu, haridusseltsi ja noorkotkaste Kiltsi rühma poolt, Tallinna riigi ja omawalitsuse teenijate ühingu peakoosolekult, Lelle wallawolikogult ja wallawalitsuselt, Auwere-Joala wallawolikogult, Kärla wallawolikogult ja wallawalitsuselt, Jõgewa alewiwolikogult, Wõru wallawolikogult ja wallawalitsuselt ja Kärawete algkoolilt.

UUDISENA VÄLJALASTUD PABEROSSID
SAVOY-EKSTRA
25 tükki
20 s.
enda kõrge headuse poolest ei jää maha paberossidest
25 tk.–35 senti.
Varustatud hügieenilise vatiga
PROOVIGE!
A.S. Sirena

Mässulised Greeka wäed taganewad.

Walitsuse ultimaatum kindral Kamenos'ile. Meeleolu langemas.

Karistusekspeditsioon Kreeta saarele

Ateenast, 5. märtsil. Mässulisi wägesid on kindral Kamenosil alla 3000 mehe. Sõjaminister teatab, et kui mässajad kohe alla ei anna, siis teisipäewa õhtul wõi kolmapäewa hommikul algab pommitamine rasketest suurtüükidest. Mässajatel olla ainult mõned wäljakahurid.

Seisukorra suhtes Kreeta weles ja Kreeta saarel ei ole teateid. Kreeta weles piiiti kinni raadiogramm, mis oli adresseeritud Makedoonia mässajate juhile kindral Kamenosele. Sellest raadiogrammist ilmneb, et mässajate seisukord Kreetas on raske.

Endine minister Papanastasiu, kes oli Venizelose poolehoidja, andis end walitsuse käsutada, lootes sellega teha lõpu kodusõjale.

Ateenast, 6. märtsil. (Reuter). Greeka mässu seisukord käesolewal silmapilgul on järgmine. Mandril suuniti mässajad taganema teisel pool Struma jõge asuwasse Serresi. Neid ajawad taga Salonikist ja Xanthist wäljuuud walitsuse wäed. Operatsiooni juhib isiklikult sõjaminister kindral Kondylis.

Mässajate meeleolu kindral Kamenosi juhatusel olewat tunduwalt langenud. Walitsuse lennukitelt pillutatse mässajate seka lendlehti, milles sõdur. seletat., et neid on suudnud mässule ohwitserid, kes reameeste eest warjawat tõit. Walitsus kutsub sõdureid üles alla andma. Loodetawasti kapituleeruwad mässajad warsti.

Ametlikkude teadete järele on kõik saared jäänud walitsusele truuks, wälja arwatud Kreeta, kuhu korraldatakse karistusekspeditsiooni. Ateenas, Salonikis ja teistes linnades algas uuesti äritegewus. Walitsus loodab mässuliikumist suuruutada hiljemalt kolmapäewaks. Kuni edaspidise korralduseni keelati ära era kaubalennukite maandumine Greeka territooriumil.

Roomast teatatakse: Mässu puhkemise tagajärjel Greekas on kõik lennuühendused ja laewaühendused Ateenaga katkestatud. Esmaspäewal saabus Brindisisse üks Greeka aurik, kuid Briti ja Itaalia lennukid ei wäljuuud Ateena sihis.

Sofiast teatatakse, et wõitlused Greeka walitsuswägede ja mässajate wahel sähenewad ikka rohkem Bulgaaria piirile. Bulgaaria wälisminister wõttis teisipäewal wastu suurema osa wälisriikide saadikuid, et informeerida neid Bulgaaria walitsuse poolt tarwituse wõetud julgeoleku abinõudest. Wäeosasid piiril on suurendatud ainult julgeoleku kindlustamiseks.

Ajakirjanikkude küsimusele, kas wastab tõele, et

Türgimaa on tunduwalt suurendanud oma wägesid Bulgaaria piiri lähedal,

wastas wälisminister jaatawalt. Ühtlasi selgas ta, et Bulgaaria peab täpselt kinni Bulgaaria-Türgi sõprusleppingust ja tahab Türgiga kui ka oma teiste naabritega elada rahus. Türgi walitsuse sammud olewat sellepärast Bulgaariale arusaamatud.

Prantsuse sõjalaewad Greeka wetesse.

Seoses Greeka sündmustega andis Prantsuse sõjaminister Wahemeres wiibiwale miiniristlejale „Verdunile" käsu sõita kohe Pireusi, et hädakorral kaitsta Prantsuse kodanikke. Peale selle wahmistawad 2 Wahemere laewastiku ristlejat sõiduks Greeka wetesse.

Minister Kann kodumaal tagasi.

Täna hommikul saabus kodumaale tagasi haridus-sotsiaalminister R. Kann. R. Kann wiibis teatawasti Helsingis Kalewala-pidustustel ja sõitis hiljem sealt Leningradi, kus ta wiibis ühe päewa.

Sädetelegraaf märgib.

Nowajaemdjad wangi. Moskwast. Kohus kuulutas otsuse 4. weebr. randteeõnnetuse proosessis. Sel randteeõnnetusel sai surma 8 ja haawata 20 isikut. Kahekõrgsa randteeametnikku mõisteti 10 aastaks, 5 ameinikku 1—8 aastaks wangi. Kohus ei leinud süumaarusid, sest kaebealused on teeninud punaarmees eeskujulikult ja on saanud ema teenete eest aumärke.

Tapetakse politseiülemaid. Tokion. Rengo agentuur teatab, et Mandshuuria linnas Pinjangis taeti Mandshuuria politseiülem ja 10 politseinikku Hiina mässajate poolt. Peale selle on mässajad äraandlike politseinike abiga röövinud Fengtieni provintsi politseiülema ja rea kõrgemaid ameinikke.

Naine ja ülikool. Helsingist. Helsingi ülikoolis on käesolewal semestril 6141 üliõpilast. Möödunud aasta kewadsemestril oli ülikoolis 6167 üliõpilast. See wähe tagasiminek on ringitud naisüliõpilaste arwu kahanemisest. 1934. aasta kewadsemestril õppis Helsingi ülikoolis 2502 naisüliõpilast, käesolewal semestril aga 2201 naisüliõpilast.

Rael ja Belgia. Brüssel. Raelsterlingi langus seob Belgia tööstusringkondade rõõsu murest, sest see halwab Belgia wäljaweodu. Belgia tööstusringkondade jõupingutused olid wiimasel ajal ühtnud sellele, et tootmiskulude wähendamisega suurendada Belgia kauba lewikut wälisturgudel. Inglise naela järsk langus ajab aga kõik need jõupingutused nurja.

Kodumaa ringwaade
on kõigist lehtedest kõige täielikum „Postimees".

486 pudelit wälismaa joote salakaubats.

„Cefalonia" ja „Dubeni" kaptenitele ligi 70.000 krooni tollitrahwi.

Kolmapäewal riigikohtu kriminaalosakonna esimeisel kohtuistungil Tallinnas oli arutusel a.-l-de „Cefalonia" ja „Dubeni" kaptenite Jakob Einloni ja Wassili Nairise süüdistusasi. Mõlemaid süüdistatakse tollisseaduse rikkum. ja nad wiibiw. läinud aasta detsembrikuust saadik wahiall Keik-wangimajas, kuna neilt kummalgilt nõuti 25.000 krooni kautsjoni.

1932. a. weebruarikuus sai kriminaalpolitsei teateid, et a./l. „Cefalonialt" on Tallinna reidil oleku ajal üle antud a./l. „Dubenile" wälismaa kangeid joote.

Ülekuulamisel kinnitaid a./l-de „Cefalonia" ja „Dubeni" meeskonna liikmed, et 6. jaanuari õhtul 1932.a. on Tallinna lahes Paljasiaare sõja juures a./l-l „Cefalonia", selle kaptenil Jakob Einloni korraldusel ümberlaadiud a./l-le „Duben" suuremat arwul wälismaa konjakit, wiskit ja weini, kokku umbes üle 100 kasti. Joekide wastuwõtjaks a./l-l „Duben" olnud tüürimees Jakob Wajak.

Nagu Wajak politsei seletas, oli ta „Dubeni" kaptenil Wassili Nairise korraldusel wastu wõinud „Cefalonialt" kokku 103 kastiõ alkoholeid jooke, selle hulgas 31 kasti à 12 pudelit kreeka konjakit, 31½ kasti saksa konjakit ja 3 kasti inglise wiskit à 24 pudelit, ülejäänud osa kaste üksaldanud saksa ja kreeka weine.

„Dubenil" ennewõetud rollirewideerimisel saadi kõik kõik üleanud saksa konjak ja inglise wiski; kreeka konjakit puudus 7 kasti. Konjak oli 23. now. 1931 Tallinna tollilaoti tagasiekspordina „Cefalonia" peale laadimud ja oli wälismaa kaup, langusega üle 25 proti. Tralleie järgi. Laadung konfiskeeriti.

Wastrinuiele wõetud Einloni ja Nairis süüdi ei tunnistanud, seletades, et nimetatud õhtul nad laadinud küll umber 103 kasti alkoholi, jooke, kuid need üksaldanud ainult weini, mille ümberlaadimine polewat keelatud.

Ringkonnakohus asus aga seisukohale ja otsustas karistada Jakob Einloni ja Wassili Nairist rahatrahwiga 69.924 krooni 96 sendi suuruses summas, jaotades see summa nende wahel ühesuurustesse osadesse ning nõudes neilt üksi nende ühiswastutusel, maksujõuetusel neid aga kumbagi mõista 2 aastaks ja 3 kuuks türmi. Peale selle mõista Einloni ja Nairis kinnipidamisele türmis 6 kuuks. Kohtukoda kinnitas otsuse selle muudatusega, et määratud tollitrahwi maksujõuetusel kumbki mõista üheks aastaks aresti.

Jaak Einloni ja Wassili Naerise kassatsioonikaebused on tagasiwõetud.

Päewal kerge külm.

Neljapäewal keskmise õhurõhuga idakaarte ruuli. Suuremale osale wilves. Kohati kerge lume wõimalus. Öösel üksmaal kuni 15 kraadi külma, päewal kerge külm.

Ülewaade kolmapäewal, 6. märtsil.

Läänemere madalrõhkkond liigub Norwaja-Zemlja poole. Tema olamiinimumid asetsewad Norrameel ja Lääne-Sibiras. Neist wiimane liigub ühes lumeladudega ida poole.

Kõrgrõhkkonnad waldawad Lääne- ja Kesk-Euroopa, Läänemeremaad ja suurema osa Euroopa-Wenest. Skandinaawias, Soomes ja Balti riikides on külm lohati nõrgenenud, Wenes weelgi kõwenenud. Eestis oli öösi 3—18 kraadi ja täna hommikul 3—11 kraadi külma.

Kaunis loodusenähe läänetaewas.

Tore waatepilt õhtuti.

Loodusharrastajaile pakuwad praegused selged õhtud läänetaewas kaunist waadet. Juba neli õhtut ühtejärge on näha olnud pärast eha kustumist haruldaselt selget, ligi kesktaewani ulatuwat, hõbewalget, õrna walguse wihku, n.n. zodiaki walgust. Kui sarnased õhud kauemini kestawad, siis on uuidugi igal toredast loodusewaatest lugupidajal wõimalus oma silmaga näha ülewat ja haruldast walgusspilti.

Zodiaki walgus ilmub meie laiusel selgeil hilistalwe ja warakewadisil õhtuil läänetaewas pärast eha kustumist ning jõgistiti enne koidu algust idataewas. Tuudi kaks kolm pärast päikese loodet wõi tõusu on ta ulatus ja heledus kõige suurem. Praegu ongi kõige sobiwam aeg tema waatelemiseks kell 5/8 kuni 1/9 õhtu. Waate ilu tõstab weel heledalt säraw Weenus, mis läänes loojudes ajab kesk zodiaki walgust. Praeguse zodiaki walgus algab orie läänes õige tugewa, linnutee walgust meenutawa walguswihuna ning tõuseb wähe libamisi silmapiirile üle Jäära tähepildi, ulatudes oma ülemise tipuga linnutee serwal asetsewa taewasdelani. Zodiaki walgusekimp ei ole mitte ühesuguse heledusega. Kimbualus ja keskelje ala on kõige heledamad, kuna äärte walgus alataja wäheneb ja piirjoonteta õrna ümbritsewasse taewalaotusse haihub.

Zodiaki walguse põhjust ja olemusest teatakse tänini wähe kindlat. On olemas mitmesuguseid oletusi. Ühede arwates on ta maakera ümbritseware hõredate gaaside kiht, teiste seletuste järele aga päikese ümber heljuwate wäikeste aine osakeste ring, kuna kolmandad peawad teda lihtsalt õhukihis toimuwaks wiimaste päikesekiirte peegeldusiks. Tõenäolisemaks loetakse olemust, et zodiaki walguse põhjustab päikesest kaugemalt piiraw kosmilise tolmu pilw, mis üle maakera teed ulatub ja päikesekiiri peegeldab.

Ekwaatori läheduses wõib zodiaki walgust selgeil õhtuil aasta läbi tähele panna. Ka on huwitaw, et soodsa waatlustingimusil wastas ilmakaares wahel zodiaki wastubelki nähakse ning ta isegi ringina üle taewa ulatub.

Zodiaki walgust on nimetud juba wanad egiptlased, kes teda on kujutanud mitmel pool oma wälestusammastel. Ei ole aga andmeid selle kohta, et teda olekski nimetud wanad roomlased, greeklased wõi araablased. Küll aga mainitakse teda õige tihti keskaja islami teadlasili ning isegi Ameerikas ainuwaid atsteekidel on ta teada olnud. Esimesena on zodiaki walgust teadusliku uurimuse teinud inglane J. D. Cassini (1683. a.).

Elektrirongi all.

Kolmapäewa hommikul jäi Tondi peatuskoha juures elektrirongi alla Nõmme elanik Alide Laagus. Ta toimetati peasõja lasawigastustega Tallinna haiglasse.

Riigimees ja teadlane T. G. Masaryk.

Thomas G. Masaryk sündis 7. märtsil 1850. a. Hodoninis (Moraawias) waeste wanemate pojana. Õppis Brnos saksa reaalkoolis, oli mõnda aega Hodoninis abikooliõpetaja, läks siis Wiini sepatööd õppima ja leidis seejärel jällegi õpetaja koha oma kodulinnas, jatkates ka ise pedagoogi töö kõrval edasiõppimist sama linna gümnaasiumis, pidi aga sealt pihist loobumise pärast lahkuma. 22-aastasena sooritas M. eksternina Wiini akad. gümnaasiumis lõpueksami, õppis Wiini ülikoolis filosoofiat ja promoweerus 1876. a. Töötas seejärel pikemat aega Leipzigis, siis Wiini ülikoolis filosoofia dotsendina. Hiljem kutsuti ta Praha ülikooli erakorraliseks professoriks ja nimetati pärast 14 aasta möödumist korraliseks professoriks.

Oma õppe- ja teadusliku töö kõrval pühendus Masaryk kirjandusele, ajakirjandusele ja politikale. 1883. a. asutas ta ajakirja „Athenaeum". Aasta hiljem seisis ta tschehhi konwersatsiooni leksikoni toimetuse eesotsas ja mõjutas samal ajal elawa kaastööga ajakirja „Čas", millest hiljem sai Masaryki asutatud realistide erakonna häälekandja. Realistid ühinesid 1890. a. noor-tschehhidega, kelle kandidaadina Masaryk 1891. a. Austria riigipäewale waliti. 1892. a. saadeti ta peale selle maapäewa, pani aga aasta hiljemini mõlemad volitused noor-tschehhide juhi Grégriga ettetulnud lahkhelide pärast maha.

1900. a. asutas Masaryk tschehhi rahwaerakonna. Kuulud. seekord Königinhoferi käsikirja ehtsuse wastu wõitlejate hulka arendas aga samal ajal laialist kirjanduslikku tegewust. Sellest ajast on pärit Masaryki suur kogu ajaloolis-filosoofilisi, ajaloolis-politilisi teoseid, mille sihiks peale muu oli mõjust. tschehhi rahwa unestisündi moodsa demokraatia ja humaansuse mõttes. Wäsimatu töömehe teised teosed käsitlesid psühholoogia, esteetika, loogika ja sotsioloogia ala. Ka tol ajal oli Masaryki häälekandja „Čas".

Erilise tunnustuse osaliseks sai Masaryki teos. „Enesetapp sotsiaalse massinähtena" (1881), edasi „Blaise Pascal" (1883), siis „Konkreetse loogika katse" (1885) ja „Marksismi põhialused" (1897).

1907. a. saadeti Masaryk riigipäewale, kuhu waliti samuti 1911. a. 1892. ja 1909. aa. oli ta Austria-Ungari delegatsioonide liige. 1913 ilmus üks tema suuremaid teoseid „Wenemaa ja Euroopa". Sotsioloogilistes käsitides käsitleb Masaryk Wenemaa filosoofiat, ajalugu ja usku.

Kõige suuremad ülesanded politika alal ootawad Masaryki maailmasõja ajal. Pärast asjatuid katseid oma kodumaal Austria-Ungari riigi- ja rahwusprobleeme föderaliseerimise mõttes lahendada, asus ta 1914. a. detsembris pikemale wälismaa reisile, mida ta ise oma teoses „Maailmarewolutsioon, mälestusi ja waatlusi" põhjalikult kirjeldab. Tschehhi rahwusasja wäsimatu agitaatorina külastab ta Wenemaad, Ameerikat ja entente maid. Selle tulemuseks on, et liit- ja neile sõbralikud riigid Pittsburgi lepinguga kokkusulatatud tschehhid- ja slowakid tschehhoslowakkia rahwusena ja iseseiswa riigina tunnustasid. Ainult nende tõsiasjade põhjal oli wõimalik, et Austria-Ungari ainuwalitsuse kokkuwarisemisest tekkis Tschehhoslowakkia riik. Masaryk waliti 14. now. 1918. a. uue wabariigi esimeseks presidendiks ja asus sellena 21. dets. 1918 pealinna Prahasse. Teistkordselt waliti ta presidendiks Tusari kabineti walitsusajal 27. mail 1920, kuna kolmas walimine toimus põhiseaduse erimäärase põhjal, mis wõimaldab ainult Masarykil presidendikohale jääda kauemaks kui kaheks teineteisele järgnewaks ajajärguks, 27. mail 1927 (Swehla kabinett). Wiimased walimised peeti möödunud suwel. Sisuliselt oli see paljas wormitäitmine. Tagajärg oli ette otsustatud: presidendi toolile waliti jällegi 84-aastane lugupeetud riigimees T. G. Masaryk.

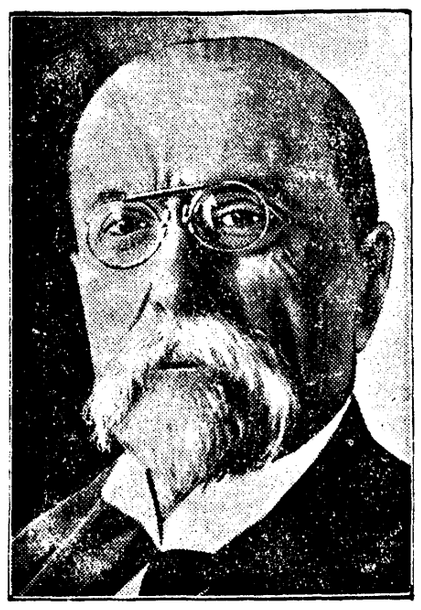

Thomas Garrigue Masaryk.

*

Masaryki kui inimest iseloomustab tema kaasmaalane ja sõber, kirjanik K. Capek:

Elame eriteadlaste ajajärgus. Spetsialisatsioon on haaranud isegi meie hinge. On inimesi, kes mõtlewad ainult politiliselt, kes majanduslikult, kes ainult kirjanduslikult või tehniliselt, või niisugused, kes suudawad mõelda ainult teatawa teaduse sub specie. Näib, et on kadunud wõimalus käsitada maailma kogu ulatuses täismõõdulises ja harmoonias, ja et lärmitsewas ja keerlewas tänapäewas pole enam ruumi klassitsismi tüübile. Seda kõrgemalt tuleb hinnata maailma seisukohalt kultuurinimese tüüpi nagu on seda T. G. Masaryk.

On olemas hiilgawa intellektuaalse universaalsusega waimusuurusi, kuid nende juures puudub see, mis teeb Masaryki kõrgelseiswaks ja täiuslikuks inimeseks. Tema on meie aja haritumaid inimesi, roamntik, kes armastab poeesiat, platoonik, teadusliku kaswatusega mõtteteadlane, arwustaja, mõtleja, otsija ja wõitleja, rahwa esindaja, ajakirjanik, rewolutsiooni juht, diplomaat, oma riigi juht ja riigipea. See kõrgesti arenenud intellekt ühenduses absoluutse aktiiwiteediga ongi see, mis annab Masaryki waimlise tüübi selle üldsummas. See kahe muidu nii harwa koos mõjuwa jõu esinemine on wõimalik ainult tugewas ja eetilises isikus.

Masaryki isikus ei ole lõhet ega wastuolu teo ja mõtte, aktualiteedi ja igawiku wõitluse ja usu wahel: need on ainult üheainsa moraalse ja optimistliku elu sünteesi kaks külge. Tema kõrval oleme kõik ebatäiuslikud, puudulikud, ühekülgsed wõi lõhestatud. Ei taha temast teha imet: Masaryk on täiuslik inimene. Kuid sellestki piisab, et ta wõiks ületada generatsioonide pikki ridu.

*

Lähemat president T. G. Masaryki elust ja tööst awaldame meie homses lehes.

Toimetus.

Külaskäik Tallinna keskwangimaja uude hoonesse.

Maja püstitati wangitööde erifondi arwel. Hoone sisaldab 56 uut kambrit.

Wangimajades hakati kasutama painduwat karistuse täitmise süsteemi.

Teisipäewal tutwustas wangimajade walitsuse dir. O. Treufeldt Tallinna keskwangimaja dir. J. Kõksi saatel ajakirjanduse esindajaid keskwangimaja uue osa, mis walmis sai alles hiljuti ning niiüd juba täies ulatuses kasutamisele on wõetud. Enne ringkäiku wastses hoones selgitati töö teostamise ning umbes kuu aega tagasi maksma hakanud painduwa karistuste täitmise süsteemi kohta järgmist:

Tallinna Keskwangimaja wana osa asub endistes Patarei kasarmutes. 15. mail 1920. a. awati seal arestimaja, mis 15. oktoobril 1920. a. nimetati ümber Tallinna Keskwangimajaks. 1932. aastal ehitati juurde wahialuste tööjõuga uus hoone, niinimetatud üksikkambrite tiib. See hoone on 4-kordne ehitis, 48 üksikkambriga. Asjawalminud uue wahetiiwa ehitamisele pandi alus Riigikogu poolt 26. juunil 1932. a. wastuwõetud eriseadusega. Nimetatud seadusega lubati kulutada selleks 145.000 krooni, kuid

tegelikult saadi aga riigikassast kõigest 20.000 krooni

ja peaaegu terve hoone ehitati wangitööde erifondi arwel. Uue hoone asukoha walis kohuministri poolt määratud sellekohane komisjon, kes jäi peatuma praeguse asukoha juurde peamiselt majanduslikudel kaalutlustel. Hoone plaani walmistas wangimajade walitsuse insener A. Ahman, kelle hooleks jäi ka ehitustehniline järelewalwe. Töö teostati majanduslikul teel wahialuste tööjõuga. Mullatöödega tehti algust 1932 a. augustikuus, ehitustööd algasid 1933. a. aprillikuus ja kestid kuni 1934. a. detsembrikuuni, s. o. ligemale kaks aastat. Wälisseinad on ehitatud packiwist, telliskiwist woodriga, sisemised waheseinad tsementkiwidest, mis walmistatud wangimaja enda tööstuses wahialuste tööjõuga. Niisama on walmistatud ka tsementkatusekiwid wangimaja tööstuses, milleks muretseti wastawad masinad ja õretati wälja tarwilik arw wahialuseid. Laed, põrandad, podestid ja awade pealsed on walatud betooniga. On sisse seatud keskküte ja weewarustus. Igas kambris wesiklosett ja käepesu kauss.

Uus hoone on kolmekordne ehitis, pikkus 90,30 m, laius 10,20 m ja kõrgus 10,00 m, seega kogumaht 9300 kuutmeetrit. All on töökojad, ülewal kahel korral wangikambrid. On saadud juurde 56 uut kambrit, kuhu wõib mahutada kuni 352 wahialust. Trükki- ja räätsepatöökoja ülestoomisega wanast hoonest wabaneb seal 148 kohta, nii et uue ehitise püstitamise läbi

suurenes Tallinna Keskwangimaja mahutawus üldse 500 koha wõrra.

Selleks oli ka tungiw wajadus. Kõikides wangimajades oli kokku ainult 2926 magamiskohta, wahialuste arw kõikus aga alaliselt 3400 ümber, ulatudes mõnikord isegi 3700-ni, nagu praegu.

Mis puutub uue hoone ehituskuludesse, siis wäärib märkimist, et sellekohase tehnilise eelarwe järgi wõis maja minna maksma 183.513.70 krooni, tegelikult ehitati aga 28 protsendi wõrra eelarwes kalkuleeritud summast odawamini, mis tingitud sellest, et hoone püstitati wahialuste tööjõuga ja suurelt osalt ka wahialuste eneste poolt walmistatud ehitusmaterjalidest. Peaasi, et uue ehitise püstitamisega on saawutatud kokkuhoidu walweteostamise-, korrashoiu- ja majandamise-kuludes ligikaudu 25.000 krooni aastas.

On kaawatsetud

ümber ehitada ka Keskwangimaja wana mereäärne korpus,

mis on hädawajalik mitmel põhjusel, peamiselt aga majanduslikudel kaalutlustel. Ümberehitus wõimaldaks omakorda suuremat kokkuhoidu remontide ja walwe alal. Aastane kokkuhoid eleks siin ligikaudu 30.000 krooni ja uus hoone tasuks end 7 aastega. Selles asuks ainult üksikkambrid, mida nõuawad eelnurimise huwid ja ka painduwa karistuse täitmise kord. Muidugi teostatakse uus ümberehitus majandusl. teel wahialuste tööjõuga, kusjuures kulud kataks wangimaja enda tööstuse fond.

1. weebruaril hakkas

maksma meie wangimajades painduw karistuste täitmise süsteem.

Uus süsteem on pandud maksma Tallinna, Harku, Tartu, Rakwere ja Wiljandi wangimajas ja ajutiselt, nimelt tööde hooajaks, ka Pärnu wangimajas. Teistes wangimajades peetakse kinni ainult kohtu- ja eelnurimisaluseid kui ka neid ajaistujaid, kes uue süsteemi alla ei kuulu, s. o. wangimajalisi alla kolmekuulise karistusega ja arestialuseid.

Uue, niinimetatud progressiiwsüsteemi eesmärgiks on

wahialuste parandamine fundusliku töö kaudu,

kusjuures sunnitöölised peawad tegema eriti raske tööd. Tööd kawatsetakse aga korraldada nii, et ei tekiks konkurentsi wabaturu töödega. Kes wäbegi tööle kõlblik, saadetakse eesfärt maapärandustöödele ja rabade kuiwendamisele, milleks juba maa-alad määratud ja eelttööd käimas. Kewadel saadetakse selleks tööks wälja

... ligikaudu 1000 wahialust.

Painduw karistusetäitmise kord (progressiiwsüsteem) teostatakse meil kolmes astmes: katsealuste, paranejate ja eeskujulikkude jaoks. Paranejate aste jaguneb omakorda kolme järku, nimelt 1., 2 ja 8. üksikutesse astmetesse kuuluwate wahialuste wälisteks eraldamise tunnuseks on käesidemed warrukael. Nendeks sidemeteks on kollasewärwilised paelad. Katsealuste astmel wiibiwail wahialuseil on üks pael, paranejate-astmel wiibiwail — kaks paela ja eeskujulikkude-astmel wiibiwail — kolm paela. Paranejate-astme üksikutesse järkudesse kuuluwate wahialuste wälisteks eraldusmärgiks on wastaw number (1, 2 wõi 3) warruka paelal. Ühest astmest wõi järgust teise wiiakse hea käitumise ja töösinuse korral.

Hindamist toimetatakse markide süsteemi alusel.

On wahialune, näiteks, kahe nädala jestel hästi käitunud ja usinalt töötanud, saab ta ühe margi. On tal tarwilik arw marke käes, wõib ta wahi alt wabaneda enne tähtaega wangimajade nõukogu sellekohase otsuse põhjal. Nõukogusse kuuluwad wangistusasutuse direktor esimehena ja liikmetena üks wangistusasutuse direktoritest, wangistusasutuse arst ning kohtu, prokratuuri, adwokatuuri ja wangide hooldamise seltsi esindajad.

Mitterahuldawa käitumise ja töötamise korral wõetakse wahialuselt ära üks mark, halwa käitumise ja töötamise korral — kaks marki. Tuleb aga iel teel markidest puudu, paigutatakse wahialune wastawalt puudujäänud märkide arwule alawasse astmesse wõi järku.

Liikudes edasi astmetes ja järkudes wõimaldataksse wahialusele ikka rohkem ja rohkem soodustusi, milline kord peab olema paranemise ergutuseks ja enne tähtaega wabastamise aluseks.

*

Uue hooneni jõuab waid läbi keskwangimaja wana osa keerulisteks wõlwialuste käikude. Nimelt kujundab wangimaja wana osa eneseest kolmnurga, mille kahe külje wahele ongi rajatud uus hoone, tihedas seoses wanade müüridega. Sellega on wanglasse loodud kaks täiesti eraldatud hoowi. Merepoolsemat neist kasutatakse wangide jalutamiskohana.

Uus hoone on juba täielikult „elustatud". Ahunijel korral asuwad töökojad, nimelt trükikoda ja räätsepatöökoda. Trükikoda keskwangla juures on wõrdlemisi suur töästus hulga masinatega, mis oma tarwiduste õõrwal ka sise- ja kohtuministeeriume trükitöödega waruslab. Ka räätsepatöökojal on küllaldaselt tööd, peaasiolikult wangi- ja wangiwalwurite riiete õmblemise alal.

Hoone kaks ülemist korda on kasutatud wangikambriteks. Koridorid ulatuwad ühest maja otsast teise. Neid eraldawad üksikuteks osadeks mõned wõrenkised. Pilk wangikambrisse ohutab suurt puhtust ja otstarbekust kambri siinstamisel. Igas kambris on seitse woodit, mis otsapidi toetatud wastu seina. Iga mehe jaoks on ka oma taburett, mida öösiti kasutatakse woodi allalastawa otsa jalana. „Parakt" on kambrist kadunud. Selle asemel täidab moodne weeklosett. Samuti leidub kambris ka pesukauss alati kätte-saadawa kraaniweega. Toa sisustusse kuulub weel laud-kapp. Juhuslikult torkas ringkäigul oliiaile sellel silma ajaleht, mis kandis ühe endise ajalehemehe aadressi, kes mõne aasta eest wägistamise eest kinni mõisteti.

Hoonel on keiskütte, mille kütmiseks kasutatakse omatööstuse turwast — Harku koloniist.

Üldmulje — uus hoone on mugaw ainupaik wangidele, niipalju kui sellistes oludes üldse mugawustest õnnelda saab. Puuduwad ainult linnaload, naljatati ajalehemeeste peresi. Kuid siis selgus üllatuseks, et uus seadus eeskujulikumatele wangidele isegi linnaskäike wõimaldab, nimelt kuni kuue tunnini korraga.

Ainult lukustatud uksi on teel kole palju ees, enne kui wabasse õhku pääseb. Küllap õuelt kergemini minema pääseme, arwati uuesti waatlejate peresi. Rajati ju hiljuti sellekohane „wärawawõte". Aga seegi wõimalus on nüüd jäädawalt ära lõigatud. Kuritöulus wäraw on jäädawalt suletud. Ning õue keskele on ilmunud laiadest kiwidest ring, millelt kõrwalekaldumine jalutamisel enam lubatud pole.

144 kostjat ühes protsessis.

Omal ajal ostis Wassili Mikolahin Senno küla käest tüki maad, mis hiljem popsiseadusega wõõrandati, mis puhul W. Mikolahin hakkas küla kogukonnalt kahjutasu nõudma.

Tähendatud nõude asi tuli arutusele Petseri 2. jaoskonna kohtuniku juures, kus nõudmine oli pööratud 107 kostja wastu. Aastate kestel oli surnud 37 kostjat ja nende asemele tuli kohtusse 74 hooldajat. Kokku oli kohtus kostjatena 144 isikut. Tunnistajaid oli kaks. Niisuurele asjaosaliste hulgale jäi kitsaks jaoskonna kohtuniku kohtusaal ja kohtunikul tuli kasutada awaramat, ringkonna kohtu saali. W. Mikolahini nõudmine rahuldati 566 krooni suuruses.

Wõru õpetajad koja wastu.

Tartu kooliõpetajad asusid neil päewil seisukohale, et kawatset. õpetajate koja järele pole tarwidust. Samale seisukohale asus ka Wirumaa Õpetajate Liidu juhatus, leides et praegune õpetajate organiseerimise wiis lubab õpetajail küllaldaselt tegeleda hariduse- ja koolipõllul. Ka leiawad Wõrumaa õpetajad, et kawatsetaw koda toob õpetajatele ja omawalitsustele uusi kulusid.

Wiru-Roelas püüti kinni lendaw oraw.

Wiru-Roelas elutsewad August R. ja Rud. P. lõikasid hiljuti metsas puid. Olles langetanud maha ühe põlise kuuse, kuulsid mehed kostuwat kusagilt mingisugust piiksumist. Selgus, et puu õõnes oli lendawa orawa pesa, kus sees kolm poega. Ka wanaoraw saadi kätte.

Pärnus ähwardab tulla seisak hädaabitöödes.

Pärnus annab eunast ikka weel tunda tööpuudus naisperes, kellel seni on piiratud ulatuses püütud korraldada hädaabitöid. Hädaabitööde wähesed krediidid on aga niiüd lõpukorral. Et hädaabitöödes ei tuleks seisak, on linnawalitsus palunud 1500 kr. lisakrediiti töötutele naistele ja 500 kr. intelligent tööjõududele.

Sport.

Riia „Start'i" kaotus ja wõit Walgas.

Esmaspäewa õhtul Walgas ühisgümnaasiumi wõimlas Eestist lahkuwa Riia käsipallimeeskonnaga „Start" oli Walga käsipallimeeskonnal jõukatsumine. Et Walga meeskond wõrtpallis küllalt tugew, siis wõitiski Walga Riia Starti wõrtpallis 2:0.

Selle järele tuli aga Walgal kaotus korwpallis 50:31, kusjuures esimesel poolajal oli küll Walga ülekaalus 10:22. Eriti hea oli walgalane Aid, kes üksi tegi Walga heaks 22 punkti.

Eestlased Soome suusawõistlustel.

Helsingist, 5. märtsil. Eta. Lauupäewal ja pühapäewal peetakse Soomes n. n. Salpausselkä suusawõistlusi. Osawõtjaid on 485, nende hulgas tuntud suusatajaid Norrast, Rootsist, Saksamaalt, Eestist ja Lätist. Eesti wiievaline meeskond saabus eile õhtul Soome. Eile loositi startimisjärjekorrad 17 kilomeetri jooksule. Eestlane Tartu sai esimese koha. Teisteks eestlasteks said Särak 6., Krasikow 156. ja Treinberg 237. koha. 50 kilomeetri distantsil eestlane Krasikow sai 29. koha, Treinberg 80., Särak 114., Siitan 196. ja Tartu 222. koha.

Raskejõustikuliidu asemikekogu tuleb kokku.

Eesti Raskejõustiku asemikekogu koosolek on otsustatud kokku kutsuda pühapäewaks, 24. märtsiks. Koosolek peetakse Tallinnas spordiküsimustes ja päewakorras on arutamise liidu tegewuse kohta, eelarwe, tegewuskawa, walimised jne.

Kergejõustiku liit saab uue põhikirja.

Kergejõustiku liidus on pikemat aega elnud waidlusi põhikirja üärast, mis ei ole wõimaldanud kõikide selliste üdisi koostöö. Mitmed suuremad ja elujõulisemad selliid on liidust eemale jäänud. Mõnelugused uuendused senises liidus ei läinud läbi ning warem wõi hiljem tuli liidu põhikiri muuta.

Wõimalsel esindajatekogu koosolekul wõeti wastu otsus, et liidu põhikiri tuleb kolme kuu jooksul ümber töötada ning esindajate kogule esitada. Põhikirja wõtmetöötamiseks waliti komisjon, kes nüüd oma töögaga on lõpule jõudnud ning uue liidu põhikirja esindajate kogule esitab, mis loodetawasti loob liidus töö meelekohaseks.

Jääheki esiwõistlused jatkuwad.

Jääheki Tartu ringkonna esiwõistlused, mis juba mitu korda pidamata jäid, peetakse nüüd kui ilmad lubawad kõigeseiwal nädalal. Needel kell 4 p. l. mängiwad Akadeemiline Spordiklubi ja „Meteor" meeskonnad, kuna selle mängu wõitja kohtub pühapäewal „Olümpia" hokimeeskonnaga.

Kiirusõitmise esiwõistlused Tartus.

Kiirusõitmise esiwõistlused peetakse eelolewal laupäewal ja pühapäewal Raadi rõõgi kõigi eesti paremate kiirusõitjate osawõtul.

Katsed käsipallikohtunikukudele.

Käsipallikohtunikkude katsed peetakse neljapäewal, kl. 6 õhtul Waliskrami tän. 23, Tartu RMKK ruumides. Katsed on kirjalikud. Katsed läbitanud isikud omandawad käsipallikohtuniku õigused.

„Balti ekspress" peatagu ka Elwas ja Jõgewal.

Tartlaste soowe Tallinna-Riia-Berliini kiirrongi sõiduajas.

Tartu linnawalitsus on saatnud raudteewalitsusele awaldise, milles ütleb, et saadud teadete l pannakse ligemal ajal käima kiirrong n. n. „Balti ekspress" Tallinna-Riia—Berliini wahel. See kiirrong, wäljudes Tallinnast kell 16, jõuab Tartu kell 19 ja sõites Riiast Tallinna tagasi, wäljub Tartust kell 4.27, jõudes Tallinna kell 8.30.

Tartu ja ta ümbrusmaa kodanikkude huwides on soowitaw ja wajalik, et selle rongi wäljasõit Tallinnast Tartu oleks tund aega hiljem, s. o. kell 17 ja Tartust Tallinna sõites kell 6 wõi 6.30. See kiirrongi wäljasõidu aeg annaks wõimaluse paremini ja otstarbekohasemalt kasutada aega asjaajamiseks Tallinnas neil, kes sõidawad selle rongiga.

Peale selle on soowitaw ja otstarbekohane, et see rong peatuks ka Elwas, kui suremas suwituskohas, kus on rohkesti sõitjaid, eriti suwitushooajal ja Jõgewal kui tähtsamate ühenduste sõlm-punktis, kuhu kogub sõitjaid mitte üksi Tartu-, waid ka Wiljandimaalt.

Linnawalitsus sellepärast palub neil põhjusil raudteewalitsust need soowid kaalumisele wõtta ja wõimaluse piires neile wastu tulla.

Petserimaal algas paast.

Pühapäewal lõpetasid õigeusulised lihasöömise ja algasid uue kalendri järgi suurt lihawõtte paast. linnas wastlasõitu, milleks ümbruskonna külanoored hobustel linna kogunewad ja siis peatänawatel „maslenitsa sõitu" teewad.

Seekord paistis silma, et sõidul puudus tawaline hoog. Ka sõitjate arw oli mitmewõrra wähem kui eelmistel aastatel.

Põllumehed häwitatud suhkrupeedi kaswatamisest.

Pärnumaal katsetatakse juba mõnda aastat suhkrupeedi kaswatamisega. Senised katsed on andnud rahuldawaid tagajärgi, näidates, et meil on täiesti wõimalik suhkrupeete kaswatada, mille suhkrusisaldawus on keskmiselt 16—17%.

Suhkrupeete on tarwitatud ära nende ümbertöötamise wõimaluste puudusel siirupi ja õlle keetmiseks.

Suhkrupeedi kaswatus kui tasuw põllumajanduse ala on põllumehi huwitama hakanud ja maal kaalut. praegu elawalt suhkruwabriku asutamise küsimust.

Saksamaale kaupade saatjatele.

Saksa konsulaat teatab uuest raha-korraldusest Saksamaal.

„Uue plaani" kohaselt nõutakse iga Saksamaale sissewedu kauba tasumisel rahalubasid (Devisenbescheinigung). Asjaolu, et ilma rahalubata kaupade sissewedu keelatud ei ole, on wiimasel ajal ikka suurenewal määral wiinud kaupade saatmisele ilma rahalubata, kuigi korduwalt on ametlikult selgitatud, et sarnastel juhtumistel kaupade tasumiseks raha ei anta. Sellepärast juhitakse weelkord tähelepanu sellele, et rahamärkide andmine sarnaselt ilma raha-loata sissewedu kaupade tasumiseks ei saa kõne alla tulla.

Kihnulased hülgejahil.

Kewade lähenedes on Kihnu ja Ruhnu saarte hülgekütid alustanud hülgejahti. Kihnulased on sõitnud wälja paariüünile paadiga. Hülgejahi saagi üle puuduwad esialgu teated, mis selgus alles siis, kui hülgekütid on tulnud tagasi peale paarinädalalist merel wiibimist.

K. Podrätsik 3 nädalaks aresti.

5. märtsil tuli Rakwere ringkonnakohtuteiskordselt arutusele Narwa endise rahwaliikumise tegelase Karl Podrätsiku süüdistusasi. Nimelt oli kaebeline warem karistatud 3 nädalase arestiga Narwa linnawalitsuse liikmete laimamise pärast kihutuskoosolekul.

Selle otsusega ei jäänud poised rahule ja niiid tuli arutada edasikaebust. Kaebealuse toodi kohtusse Tallinnast wangiwalwurite saatel.

Kohus kinnitas jaoskonnakohtuniku otsuse.

Pilsudski tähtsate otsuste ees.

Wassawist, 5. märtsil. Politilisest ringkondadest kuuldub, et marsjal Pilsudski tuginwat lähemal ajal kõik endiste peaministrite konferentsi, kus arutatakse tähtsaid poliitilisi küsimusi. Niisuguseid konferentsi on Warssawis ka warem peetud, kui marsjalil oli teha tähtsaid otsuseid.

Seniwarjatut Wene ajaloost.

Tsaarid „Jumala armust".

12.

Wiimane loomulikku surma surnud tsaar.

Palawikulises ärewuses ootas pealinn Peterburi tsaari matmise waatemängu. Aleksander 3. muldasängitamin e teostati teatawal määral kiirendatud tempoga.

Wene ajaloos nii harwa esinemud tsaari loomulikust surmast jutustati üksikasju. Aleksander jäi rahulikuks wiimse hetkeni. Ta istus tugitoolis ja palwetas koos oma pihiisa preester Iwaniga.

Oma naisele ütles tsaar:

„Tunnen lõppu. Ole rahulik, ma ei karda midagi."

Wiimasel filmapilgul Berliinist saabunud kuulus saksa arst, prof. Leiden, jutustas, Aleksander 3. waadanud surmale rahulikult silma ja uinunud nagu kangelane oma kohal.

Tsaari punsärk wiidi soomusristlejal Sewastoopoli. Sealt jätku wiimne reis tsaari perekonna erarongis. Punsärk paigutati kabelina sisseseatud wagunisse. Igas jaamas ootasid leinarongi sõjawäeosad. Jaamaülemad ja telegraafiametnikud, roopaseadjad ja rongijuhid wärisesid ja palusid jumalat, et kõik läheks hästi.

13. november. Pealinna tänawaid täidab tihe, walge udu. Piikamiisi liigub leinarong Peterburi mustaga dekorceritud jaama. Riigi kõrgemad ametkondjad ridastuwad spalceridena. Jaama ees seisab hiigelsuur, leinale waatamata kullatud surnuwanker. Kaheksa tõnlist, jaanalinnu sulgedega ehitud hobust ootab wiimse rahulikku surma surnud Romanowi maisi jäänuseid.

Pealinna kõrgema seltskonna osawõtul peetakse jaamas lühike jumalateenistus. Siis hakkab leinarong pikkamisi liikuma. Rongi eesotsas kõnnib rida walgeis rüüdes ja lillade mütsidega pappe, käes jämedad põlewad küünlad. Kammerhärrad kannawad sametpadjul tsaaririigi sümboleid: walitsuskeppi, riigiõuna ja Wene tsaaride rasket briljantkrooni.

Leinawankri taga kõnnib esikohal waikselt noor ja sirge ohwitser, seljas tawalise kaardiwäelase worm. See noormees on järgmine tsaar. Nikolai 2. Kes oleks wõinud siis aimata, et nimelt temast sai hirmsa kurbmängu ohwer? Noor ohwitser, kelles rahwas weel ära ei tunne alles äsja abiellunud uut tsaari, kõneleb kellegi, matuseks Peterburi rutanud wälismaise wõõraga. Wõõras on Wales'i printsi, tulewane kuningas Edward 7.

Punsärk asetati 13.—19. now. Peter-Pauli kindlusse. Iga päew peeti lahkumahinge eest kaks surmapalwet. Paar kesknaegseks heroldiks riietunud senatiametnikku teatas leinafanfaaridega tsaari laiba kindluse hauakambri matmisest.

20. now. 1894 macti pidulikult wiimase Romanowi isa.

Üks järk Wene ajalugu oli jällegi lõppenud.

Nikolai 2. saabub Moskwa.

9. mai 1896 .— Pimestawalt säraw, kuigi mitte weel üsna kuum warajuwine päew. Ääretu rahwamurd ummistab wana tsaarilinna Moskwa tänawad. Kõik, kel wähegi nime ja seisust, on kogunenud Moskwa, ei kaasa elada ülitoredat kroonimispidusust. Ka toredais lokaales, mille sõõgikaardid teineteist toitudelt ning jookidelt ülekaada püüiawad, walitseb palawlik elu. Juba ainult seks, et saada lauda, peab omama wäikese waranduse. Wälismaade diplomaadid, Wene riigi aukandjad, kuulsa kunstnikud, ärimehed ja miljonärid joowad wahuwiina ja tunnewad end suurejoonelise teatrietenduse statistidena. Siin-seal näeb wanu, mingitud nägudega muumiataolisi naisi, kelle sõna noorel püüdlewal mehel on aidanud teha hiigelkarjääri, eludaame ja aristokraatliku seltskonna piltilusaid kaunitare poleeritud elumeestest kawaleride keskel.

Weel üks muinasjutulik paraad wõidurikkas tsaaririigis! Kes pidulisteſt oleks wõinud aimata, et see oli juba tookord hukule määratud riigikorra wiimaseid kuulmatu-toredaid waatemänge!

Punasel wäljakul, Moskwa ajaloolisel platsil, on nagu wõiduſõiduks üles seatud tribüünid. Kaks hiiglasuurt kuldkollast lippu, mida ehib Wene keiserriigi must kahepeaga kotkas, lehwib wärskes suweõhus. Tribüünid sarnlewad sipelgapesaga. Ilusate daamide Pariisi tualetid ja kallid juweelid kiirgawad ja sädelewad päikesepaistes Täielikus paraadiwormis kindralid — oma wäärikuses ja filmapilgu ajaloolikus tähtsuses täiesti teadlikud — inspitseerivad Punasele wäljakule ülesseatud wäeosi. Kremlist wäljuwad loendamatud wankrid, milles istuwad wõõrad printsid ja wene suurwürstid. Wankrid sõidawad rahwahulkade wainustatud hurraahüüdude saatel awarale wäljakule.

Korraga kostab kahuripauk. Sellele wastab terwe patarei. Müürin seguneb Moskwa loendamatute kirikukellade helinaga. Kui mõelda, et tollekordses tsaarilinnas oli ligikaudu 1600 kirikut, wõib kergesti kujutleda, kui wägewalt pidi õhk sellest tsaaririigi omapärasest sümfooniast lainetama.

Nagu lõputus ooperikawastuses marsiwad mööda toredad wäeosad: saadikud Kesk-Aasiast ja Kaukaasiast rohelistes, siinistes, lillakarwalistes, kollaseis ja punaseis mantleis, Buhhaara emiir ja Kiiwa khaan, wene põline aadel, õukondlased ja kammerhärrad, moosekandid punaseis kasakpihikuis, kaenlas pimestawalt-hiilgawad pasunad, toapoisid, käsijalad ja maurid walgeis turbanеis. Tsaari jahisalk fantastilises rohelises wormiriides, lõputu rida kullatud wankreid, milles istuwad õuemarsjalid, tseremoniimeistrid, riiginõukogu liikmed...

Rahwas wahib, imetleb ja hüüatab: Kõik need kujud hiilgawad ja läigiwad nagu hästilakitud hiigelnukud.

Korraga wapustab müürin õhku. On ilmunud tsaar. Ta ratsutab üsna üksi, seljas Preobrajenski polgu lihtne worm. Tsaari terwitus on pidew — ta käsi püsib wahet pidamata mütsi ääres. Tsaari taga liiguwad teatawas kauguses Euroopa walitsejate saadikud.

„Tsaar! Jumalast saadetu! Kui ilus ta on, jumal kaitse tsaari, hurraa, hurraa!" kõmiseb rahwa hulgas.

Weripunane lawa.

Tsaar ise näib olewat pidulikusest rõhutud. Ta wõtab rinnataskust siidtaskuräti ja pühib ärewusest oma wurre — liigutus, mida ta oma elu kriitilisil hetkil weel sageli kordab.

Samal ajal weerewad Twerskajalt pooljumalale wastu mõlema tsaarinna kuldsed, ehtsaid kalliskiwe täiskiilutud tõllad. Kroonimispidustuse muinasjutulikus rewüüs on see kõige toredam pilt. Kummagi tõlla ette on rakendatud taheksa luniwalget täkku. Tohutu suured jaanalinnu sulgede tutud ehiwad uhkete loomade päid. Riigi kõige kõrgemad aukandjad seisawad lakeidena astmelaudadel. Kumbagi tsaarinnat saadab jalgsi kirjus wormiriides ja kõrge karusmütsiga neli ihukaitsewäelase kajatat.

Tsaarilese wankrit ehib kroon. Noore tsaarinna wankril sellewastu see sümbol puudub. Tema peab ta alles weel teenima. Ibeeria madonna imetlegewa pühaku-pildi ees lähewad tõllad lahku ja peatuwad teine teispool punase kalewiga kaetud tellingit, — üks paremal, teine wasemal. Tsaar hüppab hobuse seljast ja aitab tsaarinnad trepist üles. Daamide hõbekleidid pikkade schleppidega, mida kannawad walitud paashid, moodustaw. tumeda kalewiga terawa kontrasti. Tsaari perekond saabub tribüünile, mis jätab mulje nagu weretelling! On see müstiline sümbol? Wiimane õnnetu walitseja astub tribüünile, mis näeb wälja nagu tapalawa... Kuski pimedas, sünges keldris lastakse ta maha nagu koer. Praegusel hetkel on kõik kolm nagu poolenisti jumalad.

Wana tsaarilest on liigutatud. Noore keisriproua põsed õhluwad ärewusest. Kõik selle pidustuse 3 peaisikut põlwitawad hardas palwes pühaku pildi ees. Paari hetke jooksul walitseb rahwa seas surmawaikus. Silmapilgu tähtsus on kõigile selge. Möödub weel mõni minut. Tsaarinnad astuwad wankri ja kogu rong liigub tagasi Kremli.

See on waid grandioosse tseremoonia grandioosne eelmäng. Mis tol päewal läbi elati, oli tsaari saabumine tema auwäärsesse residentsi. Kroonimine ise pidi toimuma 14. mail.

(Järanch).

NIVEA Kreem
võimaldab hoolitsetud käed!

Igasugused majapidamistööd, vahel raskemad kui hõbedapuhastamine, mõjuvad hävitavalt käte ilule. Sagedase kokkupuutumise tõttu külma ja kuuma veega muutuvad käed punetavaks ja karedaks. Kaitske oma käsi! Igal õhtul hõõruge nad sisse Niveaga, see muudab naha välistele mõjudele vastupidavaks.
Sammetise naha omandate Nivea abil. Nivea-Kreem tungib sügavalle nahapooresse ja ei jäta läiget.

Hinnad: Kr. o.30 — Kr. 2.-
Valmistajat Werner Mehks, Tallinn, Vene 19, Tel. 455-38

Inglise lennuwägi 106 eskadrillini.

„Inglismaa ei wõi kestwalt jääda 5. wõi 6. kohale õhujõudude seas."

Samal ajal mandritewahelisi lennuliine.

Londonist, 6. märtsil. Teisipäewa hommikul awaldatud Inglise õhuwäe eelarwe näitab kulutusi 23.851.100 naelsterlingi suuruses, sõrga 3.685.500 naela rohkem kui eelmisel aastal.

Eelarwele juure lisatud seletuskirjas tähendab õhusekretär lord Londonderry: 1934. a. õhueelarwe awaldamisel andis Inglise walitsus selgesti mõista, et

ta rahwuslikkudes ja riigi julgeoleku huwides ei wõi leppida Inglismaa kestwa nõrkusega õhus.

Wastawalt sellele ja wõttes arwesse õhujõudude kiiret arengut teistes riikides ning konkreetsete tagajärgede puudumist wäewähenduse konwerentsil, otsustas walitsus möödunud suwel wastu enese tahtmist, et tal ei ole teist walikut kui ajuda kuninglike õhujõudude kauawiibinud juurendamisele. Möödunud juulis parlamendile teatawaks tehtud programm näeb ette 41½ eskadrilli loomise 1938. a. lõpuks. Kui need eskadrillid on lõplikult formeeritud,

tõusep kuningliku õhuwäe regulaareskadrillide esimese klassi lennukite arw ligikaudu 1.330 lennukini,

peale selle weel umbes 130 lennukit mitteregulaarwäe eskadrillides. Neist 41½-st eskadrillist formeeriti 1934. a. neli. 1935. a. formeeritakse 25 uut eskadrilli, samuti ka 1936. a. 1935. a. suurendatakse kodukaitsejõude 11 uue eskadrilli wõrra. Seega koosnewad kodukaitse jõud 54-st eskadrillist, nendest 41 regulaareskadrilli, ülejääw osa õhu abiwäe wõi erireserwi eskadrillid.

Merewäe õhujõude suurendatakse 19 esimese klassi lennuki wõrra. Käesolewa aasta jooksul warustatakse 19 juba praegu olewat eskadrilli uute lennukitega.

Uute lennuwäe üksuste formeerimisega tõuseb kuningliku lennuwäe jõud, kaasa arwatud mere lennuwägi, 106 ½ eskadrillini,

nende seas 93 ½ regulaarwäe eskadrilli ja 13 kodukaitsewäe mitteregulaar eskadrilli.

Kawa on koostatud sarnaselt, et teda wõib pidurdada wõi kiirendada, wastawalt rahwuswahelisele seisukorrale.

Inglise walitsus on arwamisel, et kawatsetud õhuleping julgeoleku loomiseks õhukallaletung wastu Lääne-Euroopas oleks määratu suure wäärtusega Euroopa rahu alalhoidmisel, ja ta loodab tõsiselt, et see konwentsioon wõib kergendada maailma õhujõudude peatset piiramist rahwuswahelise kokkuleppe kaudu.

Netto kulutuste summa

tsiwiillennuasjanduse

näitab juurekaswu 82.000 naelsterlingi wõrra 1934. aastaga wõrreldes. See on tingitud peamiselt tungiwast tarwidusest parandada ja wälja arendada lennuwälju riigi õhuteedel, hõlbustada öölendu jne. Lennuwäljade korralduse parandamine tuleb kasuks ka kawatsetud riiklikule esimese klassi õhuposti weole.

On käimas läbirääkimised lennuühenduse loomiseks Honkongi ja Austraalia wahel Bangkoki kaudu. Samuti kawatsetakse lülitada Briti Lääne-Aafrika ajumaid Lõuna-Aafrika lennumagistraaliga. Seni ei ole weel ojutunud wõimalikuks awada kawatsetud õhuliini London-Bermuda-New-York, loodetakse aga, et see alustab tegewust käesolewa aasta lõpul wõi 1936. a. alul. Riiklikku toetust kergelennukite klubile suurendati 16.000 naelalt 25.000 naelani.

Ajakirjanduse hääled.

Teisipäewa hommikused Inglise lehed kommenteeriwad riigikaitse eelarwe suurendamist, nagu seda näitas eelmaspäewal awaldatud „Walge Raamat". Lehed tunnustawad suurendamise tarwidust wastu tahtmist. Wabameelsed ja sotsialistlikud ajalehed arwustawad terawalt walitsuse sammu, leides riigikaitse suurendamise olewat enneaegse ja prowotseeriwa. „Times" tähendab, et Briti relwastused merel ja maal ei ole laiaulatuslikud. Suur-Britannia kahtlemata on jäänud liiga kaugele maha õhukaitse alal. Suur Britannia positsioon maailmas ei luba jäämist wiiendale wõi kuuendale kohale õhujõudude seas. Peale selle kaitsejõud, suurendamine wõimaldab Inglismaale korralikult täita lepingulisi kohustusi, mida ta on enese peale wõtnud.

«Tapper'i»

raamatud on odavate hindadega müügil ainult 9. märtsini s. a. (incl.)

Saadaval on veel piiratud eksemplaride arvul **ainult järgmisi raamatuid:**

J. Linnankoski: **Pagulased.** Romaan. Hind 170. Aland. hind —.50.
Ed. O.a: **Veski Liisi.** Novellid. Hind 2.50. Alandatud hind —.50
Prof. Langstein: **Laste toitmisest, kasvatamisest ja rawimisest.** H. 1.75. Alandatud hind —.75.
Raamat igale naiseie (Tokoloogia). Hind 2.50. Alandatud hind —.50.
Keda kosida? 30 j. auh. tööd. Hind 1.— Alandatud hind —.25.
„Tapper" I. Kirjand. ja pilkealman. H. 1.25. Alandatud hind —.15.
Naise sugutu ja tervishoid. H. 2.75. Alandatud hind 1.25.

«Postimehe» raamatukpl.
Tartus, Suurturg 16.

Haigla.

Ajalehest: Walga haigla ichwitas haigusi ja suleti.

— Halloo! Ma kõnelen Walgast. Olen pikali maas.

— Wäga huwitaw...

— Teeb otse hinge täis. Inimesi ei ta enam üldse uskuda. Oleks seda teadnud, olekſin tookord ise kuidagi katjunud ära ölendada. Aga igaüks kõneles, et mine mundkui Walga haigemajja, seal seatakse see asi korda nagu iseenesest. Olewat ainuke haigemaja Eestis ja kogu maailmas, mis minujugustele olewat nagu kompwek silmaauku. Sealt juba enam üksi wälja ei tulewat, kes sisse on läinud. Aga säh sulle nüüd, ptüü!.."

— Tulite siiski wälja?

— Ja kuidas weel! Algas see asi wäga ilusasti. Mul oli wäike konnasilm suure warba külges. Läksin haiglasse ja ütlesin tohtritele, et sedasi on lõigake konnad ihu küljest lahti. Olid wäga lahked, kohe noaga kallale. Konnasilm naksti ära, pisut watti ja mustust haowa peale, kalts ümber ja muudkui komberdasin woodisse. Warwas tuikas toredasti, kuid hommikul waatan — midagi. Hästi must küll ja räpane, aga muud häda ühti. Arwasin, et on nii kauge weri, mis kihutab igaühe jaasta kerest minema, poetatagu see kaswõi südamesse enesesse. Lootsin siis edaspidisele. Minu kõrwal lamas üks haige wanamees, kel oli kollane tüüfus ja mingisugune kahtlane tatitõbi. Ja juba peale lõunat märkasin, et ihu on imelik. Kui weel tohter kah üle waatas ja ühtteist minu ja wanamehe kallal õiendas, siis oligi käes. Wanamehe mõlemad haigused ihus nagu midagi. Wiibisin juba unenägude riigis ja kohati mõtlesin koguni, et joo, olengi jõudnud taewasse. Aga ühel päewal waatan ringi — maailm mis maailm. Wälja põdesin, mis te oma ütlete?"

— Soowime õnne!

— Nojaa, päris terwe just ei olnud. Sest wahepeal oli sanitar wõi mõni mun hea mees mu woodist maha weeretanud ja kukkudes oli läinud jalalu katki. Punjalun oli kah pooleks ja kätt ei saanud liigutada. Nii et nad olid ikka teinud, mis nad oskasid. Ainult et see oskamine oli puudulik. Aga noh, ega midagi, jäin uut satsi ootama.

— Ära ei pagenud?

— Ei noh, ma olen kannatlik ja waikse loomuga. Pealegi olin juba kõigile saatnud kirjad, et minu lahkumises palun mitte kedagi süüdistada. Olin ju kindlasti otsustanud, et jäägu see kuri maailm ilma minuta. Ja kui sõbrad selleks just Walga sanatooriumi soowitasid, siis ei tahtnud ma lootust jätta. Esialgu paistiski, et asi liigub. Peale eelnimetatud tüüfusewanamehe oli meie palatis weel huk teisi inimesi. Ühelt würtspoodnikult sain tiisikuse ja maohaawad, kelleltki parisnikult neerukiwid, ühelt maamehelt kange kõhuwalu ja ristpisted, kelleltki nurmaakrilt waikse hullumeelsuse ja sanitarilt eneselt nohu ning hambawalu. Paistis, et seks korraks aitab. Aga midagi. Kuski oli midagi katki ja kõigile pingutusile waatamata — paranesin. Iseegi punjalont sai terweks. Siis ühel päewal astus palatisse mees, kel oli joomatõbi. Tõi woodi alt wiina ja märatses hommikust õhtuni. Noh, mõtlesin, nüüd wist... Aga siis, kui abi paistis kõige ligem, tuli äkki teade, et olge lahked, minge minema, haigemaja pandi kinni. Ja siin ma nüüd olen, weidi küll nõrk ja hädine, pikali maas, kuid paari päewa pärast olen terwe kui purikas. Ja wõite panna lehte, et wihastasin päris põhjalikult ja olen otsustanud toredasti edasi elada. Mis siis itka, taewas hoidku, saab hakkama. Nii et lõputs... jah... pean tunnistama: minu arstis see haigemaja küll terweks. Igasugused ilmawalud wõttis nagu peoga ära. Tundub, et niisugune ajutus pandi kinni saunikesti ilmaaegu...

Koterman.

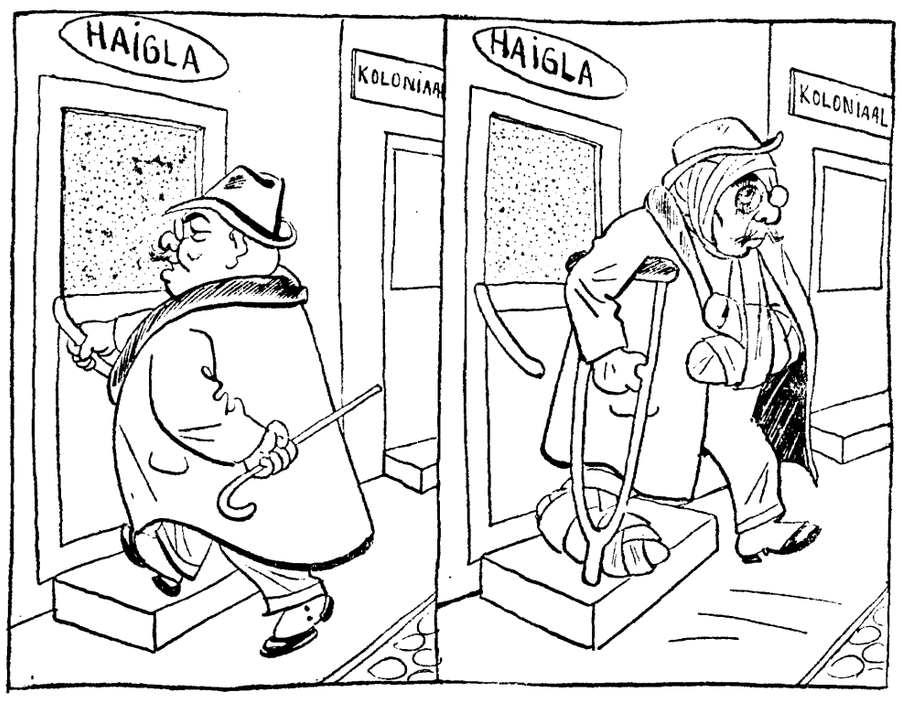

Lugu üheſt terweſt mehest, kes sattus Walga [illegible]

Toimetusele saadetud kirjandus

Leo Amwelt: W. E. Gladstone. Liberaalne inglise riigimees. Tarmuceste elulood nr. 24. Eesti Kirjanduse Seltsi väljaanne 1935. 152 lk. Hind 1 kr. 50 s.

Gladstone elas ja töötas murrangulisel ajal: ta tegewus algas 1832 aja lõpes eles surmaga 1898 ning selle aja jooksul muudus Inglismaa mõnesti wanameelsusest wabameelsuseie, millele eelwõitlejaks oli Gladstone. Ta uskus, et ülim wara ja kõrgeim elu paut on wabadus. Seejuures ta arwestas korrawajadusi, õigusliku kõ, kõrgemat riigi ja teiste rahwaste wastu. Gladstone elas kogu oma elu rahwale ja läi [illegible] teenijaks, igasugused riitid, mis wõisid teda eraldada rahwast, ei leidnud ta pooleshõdu. See suur riigimees ja suur inimene on juba eastaküünuid ehtud paljude rahwaste juures julgustawaks eeskujuks. Tema praegune elulugu on sõnastanud noore kirjaniku ja ühiskonna ajalooline mõte järgi.

Kalewiste mailt. Evelard Eesti Seltsi Kirjad 3. Sisu artiklid M. J. Eisenilt (4), W. Anderseniilt, E. Päsiilt, E. Normannilt, L. Rõdunilt, H. Tamerech, E. Laugastelt, R. Põldmäelt, M. Erenbergilt, R. Wiibehannilt, G. Mänkilt, O. Loorisalt 320 lk.

„Sõdur" nr. 9, 2. märts.
Kliopilaseht" nr. 3, „Welfeers" eriumber.
"Noorpõwalitsus" nr. 2.
"Ristteegnuseht" nr. 2.

Inglise wälkrong.

Londonist, 6. märtsil. Teisipäewal sõitis London-kirde raudteel erirong Kings Crossi jaamast, Londonis Newcastle'i 3 tunni 57 minutiga, mis on rekordiline arw. Teekonna pikkus on 268 miili. Sõidu ajal saawutatud kõrgem kiirus oli 88 ½ miili tunnis. Kaistati sellel teel tawalisel tarwitatawat Pacific-tüübilist wedurit. Sõidu ajal peatus rong mõneks minutiks, et wõimaldada tee wabastamist teisest rongidest.

Newcastlest tagasi sõites püstitas sama kiirrong uue rekordi. Nimelt läks tal korda 12 miili pikkusel teekonna ajal saawutada keskmist kiirust 100,6 miili tunnis. Tagasisõit kestis 9½ minuti wõrra wähem kui 4 tundi.

Eri paat Hiina mereröövlite wastu.

Londonist, 6. märtsil. (Reuter). — Southamptonis lõppesid katsed tugewajõulise, raskesti warustatud ja kiire paadiga, mida tahetakse kaitstada mereröövlite ja salakaupleiate wastu Hiina jõgedel ja rannikul. Paat, mis kannab nime „Kuanwei", saadetakse Hiinasse käesolewa nädala lõpul. Paadi liigawus wees on ainult 2 jalga, pikkus 45 jalga. Paat on warustatud raadioaparaadiga, kuulipildujatega ja weekindlate wahedega, mis teda teewad peaaegu põhjalaskumatuks. Ta wõib arendada kiirust üle 30 sõlme.

Kaks tulekahju Wõrumaal.

Laitsna Rogosi walla Kulli külas süttis põlema August Leimanni rehetuba, kus parajasti kuiwatati rukist. Kiires korras alarmeeriti tuletõrje ja kohalikkude inimeste kaasabil sunderi suurem tulekustutus ära hoida. Rehe all häwines 31½ koormat rukist ning muud kraami. Tuli jai alguse katkisest korstnast.

Samal päewal süttis Wiitina walla Awajassi talu elamu, mis kuulub P. Pumperile. Tuli jai alguse hoone katkisest korstnast ahjukütmise ajal. Hoonel põles ära lagi ja katus ning siis jäi osa wallaswara, kuna hoone ise suudeti täielikku häwinemise eest appiruntamise kaasabil päästa. Hoone ja häwinemud warandus on kindlustatud.

Omaniku kahju ulatub umbes 300-le kroonile.

Kodumaa ringwaade
on kõigist lehtedest kõige täielikum **„Postimehel"**

Tuhat tartlast nime muutmas.

Nimemuutjad õrnemast soost tahawad saada „magusaid“ ja „luulelisi“ nimesid. — Perekondlikud lahkhelid nimewalikul. — Piiga soowib walitsuselt noorendamisseadust. — Põliseid perekonnanimesid wõetagu kaitseregistrisse.

Tartu linna perekonnaseisuamet elab praegu, nagu paljud teisedki perekonnaseisuametid wiimasel ajal, nimemuutmiste tähe all. Nimemuutjad on toonud perekonnaseisuametile niipalju tööd juure, et tawalisest tööpäewast ei piisa kangeltki, waid meestel tuleb „higistada“ ka pealelõunatundidel kuni hilisõhtuni. Perekonnaseisuameti juhatajal aga tuleb istuda nimemuutmissoowiawalduste wirnade taga ja neid korraldada, allkirjaga warust. jne. Neudele nimemuutjatele, kelle nimemuutmine juba läbi ja kellel uus nimi käes, tuleb saata kätte äratõiwastawast dokumendist. Sellisteid ärakirju peab „wabritseerima“ iga nimemuutja kohta 8—10, mis saadetakse teadmiseks mitmeinguste asutustele. Perekonnaga nimemuutjate dokumentide ärakirjade arw ulatub aga isegi üle 14. Sellepärast oli perekonnaseisuameti juhatajal hommikupoolel ka niiwõrd tibe, et tema juutse pääsemiseks tuli kaiutada õhtupoolset pitsut wabamat töötaega.

Oma: jutuajamises nimedemuutmise kohta perekonnaseisuameti juhataja Ed. Metsik märkis, et nimede-eestistamise ja muutmine Tartus

suureneb järjest ja päew-päewalt.

Teni on kahe kuu jooksul, millise aja wäitel on nimemuutmise sihtsustatud kord malsmas, esitatud perekonnaseisuametile nimemuutmise soowiawaldusi 300 isikult, kellede soowid on kas rahuldatud wõi weel rahuldamisel. Kuna suurem osa nimemuutjatest on perekonnainimesed, siis tagasihoidlikult wõttes, wõib öelda, et tartlastest on juba kuni

1000 inimest oma nime muutmist algatanud ja ka uued nimed saanud.

Eesnimede muutjaid on neist ümmarguselt üks weerand.

Teiste nimemuutjate seas on kodanikke kõikidest rahwakihtidest. Eriti ei saa ühtki ringkonda ega rahwakihti wälja tõsta. Esirinnas näitse aga siiski sammuwat

akadeemiline noorsugu.

Nii on näit. oma nimed eestistanud suuremate üliõpilasorganisatsioonide esimehed, nagu Ed. Tõll (enimes Aimar Pommer (uus nimi Rosendma), ü. e. „Põhjala“ senior Aug. Wassil (uus nimi Wargo) jne. Tööstusrite peresi on oma nime eestistanud Keisühingu esimees Wilhelm Kuusloow (uus nimi Kuusloo) ja Wõorlastidest Silbergleich (ogu suguwõsaga (u. n. Silwere). Adwokaatidest wõtab omale kas uue perekonna- wõi jälle eesnime Joh. Martinson (Mardi), Johannes Ostrat (Juhan) j. t. Arstidest on oma nime muutnud juba Karasjew (Karaste, Gottfried Suurküla (Jüri), kuna nimemuutmise toiming on käimas dr. Bernakoffil, dr. Beifeldil j. t. Opetajatest on terwe rida oma nime muutnud. Nii on koolijuhataja J. Parinbak saanud omale uueks nimeks Parijõgi, koolijuhataja Alma Johanson — Koskel, Johannes Kuutberg — Kallak jne. Ametnikest on ka juur bulk juba omale uusi nimesid wõtnud, kuna Tartu-Walga prefektuuri koosseisu kuuluwatel wõõrapäraste nimedega ametnikel (esotsias prefektiga, on praegu kibedasti käsil nute nimede otsimine, sest nimemuutmist taotetakse teostada ühiselt. Linna juhtiwatest tegelastest on ettewalmistusi tegemas nimemuutmiseks Inn. Jul. Rosenfeldt.

Mis ihnuab Tartus nute nimede walikul? üldiselt peab ütlema, et tahetakse wõtta wõõrlemiji

rohkesti „magusaid“ ja luulelisi nimesid,

nagu näiteks: Lainela, Oicla, Kaljula, Rooji-oks, Rooõõis, Lillepärg ja palju teisi selliseid. On [illegible] wäga rohkesti nimemuutjaid, kes wõtavad [illegible] uuedaid nimesid, nagu: Kiwioja, R[illegible]oja, Ojamaa, Rahuwarm, Järwe-joo, Soojalu, Roosalu, Ehapalu, Allpere jne. Perekonnanimede wõtmisel on märgata, et piütakse kombineerida ja wõtta rohkesti millegiwärast „palu“ ja „-palu“-lõpuliji perekonnanimesid. „Magusaid“ perekonnanimesid armastawad wõtta peamiselt

õrnemast soost nimemuutjad.

Aga on ka meeste hulgas neid, kes tahawad saada omale luulelisi nimesid.

Sama iimneb ka eesnimede juures. Siin on nakatanud nimemuutjaid nagu eriline „Maretihaigus“, sest iga teise nimena wõetakse ikka Maret. Nii kiputakse seda eesnime juba isegi labastama. Moes on ka siingi õrnade ja luuleliste nimede wõtmine. Nii wõtawad isegi

aastates daamid

omale sõõraseid eesnimesid, nagu: Lilli, Oie, Hilju jne., kuna üks noormees on omale uueks eesnimeks walinud Armas.

Perekonnanimede muutmisel tuleb ka selliseid nähtsid ette, et tahetakse muuta juba olemasolewaid tüsedaid eestipäraseid nimesid, nagu: Kurg, Kull, Seene, Kiisk, Õunas, Rätsep, Kateisepp, Kikas, Soe, Küla jne. Neude nimede muutmissoowi põhjendatakse kas nime labaje tähenduseg wõi mõne muu asjaoluga. Muidugi ei jää perekonnaseisuametnikul jääraste nimemuutjatega muud üle, kui seletada, et neil on isegi tüsedad nimed ja neid muutta ei saa, wähemalt tõenta. Nimesid aga, mis

wäga laialt tarwitusel,

wõib lubada muuta siseminister, kuna perekonnaseisuametnik koha peal seda teha ei saa.

Analoogiline nähe, kuigi piisut teisest küljest, on ka eesnimedega. Samal ajal, kui osa kodanikke eestistawad oma wõõrapäraised eesnimed, leidub jälle neid, kes kindlasti tahawad oma lastele panna wõõrapäraised ristinimesid, mis aga enam siseministri korraldusega üldse lubatud ei ole. Nii on pidanud üks lapse ema oma abikaasalt isegi kas wõi

peksa saama,

kui ta ei ole saanud perekonnaseisuametis panna oma pojale nimeks Johannes. Ühele isale on jälle kangesti meeldinud Oktaw. 2 aastat tagasi oli ta tahtnud oma esimesele pojale panna nimeks Kalju-Oktaw. Siis ei läinud see läbi ja poisu sai nimeks ainult Kalju. Nüüd tahtis ija teisele pojale tinginata panna nimeks Aawo-Oktaw ja kui ka nüüd Oktaw maha laideti, siis tuli Oktawi asemele Olokow. Wiim. pikkade manitiste ja seletuste järele wõis perekonnaseisuametnik poja ristida eesti nimega Lembit. Ka üks õpetaja on olnud hädas ühe „Friedrichiga“. Waenemad on ähwardanud isegi

kogudusest lahkuda,

kui pastor pojale nimeks ei anna „suursugust Friedrich'it!

üldiselt ihnuab aga nimemuutmise alal weel teisigi ja mitmeti

imelikke wahepalasid.

Nii on wõinud perekonnaseisuametnik tähele panta, et nii pea kui on lehes mõni uus nimi ihnunud, siis tuleb kohe teine ja tahab saada endale sedasama nime. Kuna siin seaduslikke takistusi ei ole (kui nime ei ole lastud kanda kaitseregistrisse), siis ei jää perekonnaseisuametnikul muud üle, kui seletada, et „saate korraga

uusi sugulasi,

seda teie ei tunnegi ja see pole hea, walige mõni teine nimi.“ Mõned jääwad pärast nõusse ja wõtawadki oma soowiawaldusse tagasi, teised aga mitte. Tehakse aga ka nii, et perekonnaseisuametis wõetakse soowiawaldus tagasi, kuid hiljem saadetakse sama soowiawaldus

perekonnaseisuametisse postiga

ja nüüd ei jää perekonnaseisuametnikul muud, kui soowiawaldusele käik anda. Sel alal olewat olnud huwitaw juhus just perekonnanime „Meriste'ga“. Üks perekond on selle nime omale wälja walinud. Päew-paar hiljem ihnunud ka üks teine perekond, kes samuti tahtnud saada uueks perekonnanimeks „Meriste“, sealjuures on huwitawal kombel ühtuwad ka perekonnapeade eesnimed ja isegi tütardel. Peale pikki „kaupelemiji“ on olnud wiimaks teine perekond nõus wõtma omale uueks nimeks „Meristo“.

Silma paistab weel nime walikul seegi asjaolu, et

perekonnaliikmed ei lepi omawahel kokku

ja nii tuleb ette juhtumeid, kus isa ja ema wõtawad omale ühe nime ja poeg — teise. Üks isa on aga oma tudengist poja nimemuutmiisele nii wihastanud, et on lubanud poja jätta

ilma talust ja warandusest,

kui ta nime muudab. Isa, kes maalt, seletanud: „Mina olen 60 a. wana ja minule on kõlwanud see nimi ja temale nüüd ei tõlba. Tahab muuta nime, muutku pärast minu surma. Talu ei anna talle, kui nime muudab.“ Isa ähwardusele waatamata on aga poeg siiski nime muutnud ja loodab — küllap tuleb isagi weel kaaja!

ühel 38-aastasel piigal

on olnud ka omad „erisoowid“ nime muutmisel. Ta seletanud: „See on hea, et isegi eesnime saab nüüd muuta. Kas wanasti seda sai — ei. üks asi on aga weel. Walitsus wõiks nüüdse! rahawaciel ajal panna maksma niisugune seadusse, et naisterahwas wõib emast

10 aastat nooremeks teha.

Selleet oleks ka riigile kasu. Nad abielutsid ja riigis rohwaarw aina kaswaks!“

Edasi juhtis sõnetataw tähelepanu weel mõnedele asjaoludele, millega tuleks arwestada nimemuutmisel. Nii arwas perekonnaseisuametnik, et oleks tarwilik nimede-eestistamise seadust muuta selles mõttes, et kaitseregistrisse lastaks kanda ka

wanu, põliseid perekonnanimesid,

kuna praegu kehtiwa seaduse järgi saab kaitseregistrisse wõtta ainult neid perekonna nimesid, mis on wõetud nimemuutmisel Eesti iseseiswusaastate kestel. Wastaisel korral wõiwad nimemuutjad wõtta enestele perekonnanimeks wanu, põliseid nimesid, ilma et neude senised kandjad saaksid selle wastu midagi ette wõtta. Nii on hakatudki selliseid nimesid wõtma, nagu näiteks: Piiroja, Põldmäe jne. Selle süsinnie on üles wõtnud ka Ak. Emakeele Selts, milline algatus leiab

laialdaste rahwahulkade

poolt sooja pooleehoidu. Samuti peaks Ed. Metsiku arwates olema mitte nimede wõtmise wastu protesteerimine mõttetu, sest wastaisel korral wõib see toiming kaliks minna, kui tahetakse mõnda juba olemasolewat nime palinde poolt wõtta, millega aga selle senised kandjad nõus ei ole. Nii on tulnud näit. Laididel protesteerida juba üle 10 korra.

Lõppeks perekonnaseisuameti juhataja märkis, et seni oli takistuseks nimemuutmisel korralitu perekonnanimede nimistu puudumine. Nüüd saab aga see pahe kõrwaldatud, sest Akadeemilise Emakeele Seltsi toimetusel ilmub lähemal ajal raamat perekonnanimedest, mis maksab 50 senti ja mida wõib juba praegu saada nimede eestistamise toimkonnalt, Gustaw Adolfi tän. 18, ilmunud trükipoognste wiisi.

Ödedekooli pääsemine raskem kui ülikooli.

Sekutse pinguta wamaid töölasid.

Ajakirjanikkude tutwumiskäik ödedekooli.

Tartus tegutseb rahuaegsete ödede ettewalmistamise alal kats aintust. Nimelt kolmeaastase kursusega Eesti ödede ühingu ödede kool Weski tänawal ja ödede kool Melini kliinikus juures, mille õppeaeg on wähem ja mis annab ödedele ainult kliinilise õe õigused. Eesti ödede ühingu kooli õpilased omandawad õppeaja lõpul peale rahuaegse õe õiguste weel õigused tegutsemiseks hoolekande alal ja ämmaemandana. Wiimasel ajal seisabki ämmaemandate ettewalmistamine nimetatud ödede kooli käes.

Et lähemalt selgitada Eesti ödede ühingu ödede kooli sihte ja tööd, oli eile ajakirjanduse esindajad palutud jutuajamisele, kus seletusi andsid kooli ülewalpidaja asutuse kuratooriumi esim. prof. K. Schlosmann, kooli juhataja prof. A. Lüüs ja kooli wanem öde Erma.

Põetamine — rawi parem pank.

Haiguste rawimiseks et piisa ainult head arstiid ja rawimised, waid haige põetamine, elgu see kodus wõi haiglas, on rawi heade tulemuste parem pank. Nii on wõga olulise põetajate ja ödede hea ning põhjalik ettewalmistamine. Eriti rahuaegsete ödede ettewalmistamine nõuab süstemaatilisi töid nii teoreetilisel kui praktilisel alal. Hea ettewalmistuse saawutamiseks koolis rakutakse õpilastele teoreetilisi teadmisi kui ka praktilisi kogemusi ja oskusi, mis on mõeldud pääsemata ödede kursus.

Ödede kooli on diesi

pääsemine raskem kui ülikooli,

sest iga aasta wõetakse wastu ainult 13—15 õpilast. Kuid kooli asunda soowijaid on mitmekordselt. Wastuwõetawatele nõutakse kõlbelist haridust ja nad peawad olema täielikult terwed. Kolme aasta kestel omandawad õpilased teoreetilised teadmised umbes 450 leonpul. 2 aastat kestab kliiniline kursus, peale selle 6 kuud hoolekande ja 6 kuud tööd naisteklinikus.

Lektoriteks on koolis ülikooli õpetõud ja wanemad assistendid. Samuti on kooli näitlikude loengute pidamiseks kaasatud ülikooli instituudid. Ödede ühingu ödede kool wõib aasta lõpul wastu tagasi juba oma 10-aastaiele tegewusele. Selle aja jooksul on kool ellu laskund umbes 50 rahuaegsel ödel, kelledest tõik on kohtadel, wäljaarwatud mõned üksikud.

Eesti ödede ühingu ödede kool, asub Weski tän. 4 üürikorteris. Jaal peal on nähe koolitsewat ja korda pidawat kõtt. Õpilased elawad kooli juures internaadis ja teewad kõik kodused tööd. Maites on ainult üks teenija-teenija. Kaks kuud peab iga õpilane olema köögis. Nii tuleb iseseisel ödedel teewude kõigi naiste kuulutuste isõstadega. Internaadis elab praegu 32 õpilast, kuna 8 õpilast praktiseerides naisteklinikus, elawad seal. Õpperaha ühes internaadi kulutusega on 25 kr. kuus. Kooli eelarwe on umbes miljon senti, kusjuures riigilt saadakse teenir 2000 kr. Pea uskumatu näib, et sarnaste wõhete raboliste wõimaluste juures sarb edaspidi õpetõimalusi korraldada ja weel nii korralikult ja wastawalt kooli iseseisuseda. Kooli ja internaadi ruumidega ratawad wõib küll öelda, et seal ollakse armastusega töö juures.

Huwitaw ja omapärane toiming on

õpilastele õetanu andmine

See kõnnib päraii seda kui õpilased juba 5—6 kuud kooli koswendikud on olnud ja oma töös edukalt edasi saanud. Tunnustuse kõnnib omaraheliste pidulikkusega ja seda wõib wõrreldu nagu nõrkõõdusi wannumisega. Tõusuga saawutawad õpilased oma esimese kõrgenduse, wõrdelemiii võõjõtikul õpetcel.

Koolidõpilase tööpäew algab hommikul kell 8.10. Kl. 7 ruleb olla haiglates. Kella 3—4 p. l. on waikne puhkus ja magama minnakse kl. 10 õhtul.

Eestis on registreerimud õdesid umbes 500 ümber. Enamik on neist isiseseisse ödede kutsega. Rahuaegse õe õiguised on omandanud paljud täienduskursustega ja teatud praktiseerimise järele. Praegu walmistab õdesid ette Tallinnas Eesti Punane Risti sellekohastel kursustel. Pärast wabadusõda andis ennast warsti tunda rahuaegsete ödede puudus. Omal ajal kaaluti isegi ödede kooli ellukutsumist ülikooli arstiteaduskonna juures, kuid mitmesuguste raskuste tõttu loobuti sellest. Suurel määral on siin aidanud tõhikut täita Eesti ödede ühingu ödede kool. Kooli kuratooriumi kuuluwad praegu terwishoiu walitsuse esindajana dr. Kroll, ülikooli arstiteaduskonna dekaan, naisliidu esindajana pr. Oleik ja ödede ühingust öed Kurrik ja Erma.

„Postimehe“ lugejad

on alati kõige uuematest sündmustest informeeritud.

Kohtu wõre tagant.

Rõõvraxist politsei wahituppa.

Rõõvraxist: Uneuru tänawal wäljus ühel õigejõe [illegible] kõrtsust mõõl, kes olid wiinastanud. Nõd läid restorani ette seisma ja hakkaid kõrmitsema. Üks neist, nagu hiljem selgus kingsep Johannes Bock, algas elawiisakat toiminguu. Kordnik Lõbmus ilmus lähale ja keelas J. Bocki, kuid wiimane ei pannud keelu tähelegi. Selle peale kordnik wahistas tema. Joh. Bock aga ei tahtnud wahistatud ja [illegible] tema. Kuna ta waremalt on kaks korda karistatud, siis saatus ta selle warguse pärast ringkonnakohtu alla.

Tartu ringkonnakohus otsustas mõista Anna Ollo 2 kuuks wangla.

„Nüüd lähen ära“.

Kino „Scalas“ korraldajaks olew kordn. Johannes Wisnapuu wahistas 17. nowembri õhtul kino eesruumis wiinastanud olekus reisiele kallalerungimise pärast Gustaw Kurwitsi. Alul läks mees kordnikuga kaasa wabatahtlikult, kuid jõudes Suurturule maja nr. 8 lehta tähendas ta kordnikule: „Nüüd läben ära, teie mind kinni ei wii“. Selle peale rabeles Gust. Kurwits lahti ja tahtis ära joosta. Kuid kordnik lai teda kinni haarata. Tekis rüselemine, kusjuures Kurwits lõi kordnikut müüji maha.

Kordnik Wisnapuule tuli appi Suurturul seisew kordnik Andr. Punnitsen, kelle abiga hakati wasnubaklajat politsei wahituppa wiima. Selle juures aga hakkas Kurwits kordnikult wastu. Lõi mitu korda kordnikule jalaga ja liskus neil õlakuid pakitult ära. Lõpuks paisutati Kurwits woorimehele ja wiidi politsei wahituppa. Teel ta pessis weel kordnikke.

Kurwits tunnistas end süüdi, seletades, et ta oinud seekord niiwõrd purjus, et ei mäleta enam sündmusi midagi. Waremalt on ta kohtu poolt karistatud 2 korda.

Ringkonnakohus mõistis Gustaw Kurwitsi 2 kuuks wangla.

Pessimism pole õigustatud.

Londonist, 6. märtsil. Lloydi Panga märtsikuu ülewaates Inglismaa tööstuse seisukorra kohta öeldakse muuseas: „Wiimased tundemärgid näitawad, et äritegewus sisetsrul on üldiselt hästi püsima jäänud ja et wiimased iporaadilised pessimismipuhangud ei ole kuidagi wiisi õigustatud. Tõsi küll, odaw raha ühenduses kaubanduswõimaluste kitsendamisega, eriti rahwuswahelisel alal, on juhtinud teatawa hulga kapitali ebanormaalsesse spekulatiiwsesse tegewusesse, kuid jarnaselt köidetud kapitali hulk ei ole kuigi suur ja wiimased wahejuhtumised on täiesti pinnapealsed sündmused. Äritegewuse seisukord Inglismaal jääb oluliselt sama terweks nagu ta oli möödunud aasta lõpul, ja jookswa äritegewuse andmed on head.“

Ringi ümber kodumaa.

Tartumaalt.

Kaugaste näitus Laewas. Laewa Maanaiste Selts korraldas kaugakudumise kursusel tehtud töödе näituse. Wäljawanetuid oli wäga mitmesuguseid.

Laewas isikumaks mullusest kallim. Laewas määrati isikumaksu meestele 8 kr. ja naistele 5 kr. Teega on Laewas isikumaks kroonu wõrra tõusnud. Poisimeestemaks jäi laktiiseks.

Laewa postitalud on esitanud palwe telefoniwõrgu ülemale telefoni tiini saamiseks. Esmajõrgus on telefoniliin mõeldud ajada Meisaka postitallu, sest siin on ka õrwelkalmukud Soowiawaldusid enesele telefoni saamiseks. Kui kreediit jaatub, siis saawad ka kats teisi Laewa postitalu enesele telefoni.

Palamuse algkool teoreitega hädas. Mõdalapäewad tagasi puhkes Palamuse algkoolis teoriisand. Haigestunud esmajõunes internaadis ja wanemate klasside õpilased. Eriti mõõlab sand 5. klassiis, kus õpilastest haigestus üle kahe kolmandiku, nii et see klass tuli sulgeda piiramiseks ajaks, kuna teised klassid wahetseiwahel töötasid. Haigestunud õpilastel tuleb ruududa kooliis kolm nädalat.

Aakre Maanaiste Seltsis waliti juhatusse prl. Wera Ziimann (esimees), Ida Waidmann, Johanna Kiis, Anna Eller (esimees) ja prl. Adele Taraduu. Praegu on seltsi 30 liiget.

Aakre W. T. Ühingu aastapeakoosolek otsustas ainuda Aakrese puhkpillide orkestri, millesse wallawõõrustus toetusena lubas 100 kr. ja Aakre Maanaiste Selts 20 kr.

Peamehele waliti Karl Uibo, abiks Peeter Wirks (esimees) ja waraühidiks Jaan Kurwits.

Aakre on sügade punatanduga päris hädas. Mõnes majapidamises on see tõrd esinenud järjest kolmel aastal. Hiljuti leidis aiet sellane juhtum Helmi külas elatseva talunik K. sügade juures. Ei aga arstiabi õnnis aegiasti, paraneid kõik haigestunud ised.

Aakre algkooli õpilaste juures on ilmnenud tarlatõbiaini. Kuid koolisõõ lõstab edasi, kuna haigestunud on waid mõned üksikud õpilased.

Ilukumaksud Aakres suurenenud. Aakre wallawolikogu määras ilukumaksu meestodanikkude 5,50 krooni ja naistele 4 krooni, kuna möödunud aastal olid maksumäärad 4 kr. ja 3 krooni.

Metsniku kahekordne tähtpäew. Kongutaes pidulises metsnik Richard Reisberg kahekordse juubelit: möödus 25 aasta metsateenistusest, ja 25 aasta abiellumisest. Reisberg, kes õõrti Jõõgalt, alaas metsateenistust Wõrumaal. Eestis on ta metsateenistuses elnud 15 aastat, selleõõ, wiimased 5 aastat Kongutas metsakoma 1 jõõ. metsnikuks.

Elektriwalgustus Arule. Aru wallas on kerkinud elektrijõõma põõwakõrwale. Kohaweel peeti selgitaw koosolek asjaõõnwõõtute wahel, kohe oli kutsutud Tartust ka wastaw eriteadlane. Leiti, et Hõõrjamõõe tõõlast oleks wõimalik elektriliin tõõma wõõla jõõdamele läõõdale. Praegu on kõõ 1 elektrisõõwõõjate arwu kindlustegemine wallas.

Kärewere Wast. Kindlustuse Seltsi peakoosolekul waliti esi. Ed. Tuisi asemel Ed. Jõõ. Juhanise tõõmere paikõõ kõõrgendati 10—15 kr. wõrra.

Peedu Kõõkuniidu õõllapõõstide kaunamisõõd, mis algasid jaanuari. keskel, jõõdõõ lõpule. Siise kõõgati õõdse 31 poori. Nüüd olati õõta peatmiste põõde ehitamiit ja õõlede kohale aiatamine. Tõõd edenesad kõõdiasti ja jõõ lõõketõõse wõõmis saada arwili algusõõs.

Warastatakse heinu. Elwa jõõcõõried heinakuhsid, mis jõõd wedamata ning nüüd langemad warastse kaaiks. Nii on pea kõigil kuhjadel kõõjed õõra wõõdud ning augud õõse kaikund. Kuna puudus tunni, siis ei jõõ jõõgi ega see, kes mõõnelpaeõõ olla õõgi kohustega warastamad heinu wõõdud. Teede puudusel ei saa aga kuhje kõõju wedada.

Ülõõ Wana-Otepää osakonna aastapeakoosolekul waliti juhatusse Max Reinhold, Al. Ernits (esimehed endisi), Karl Kuusik, Hilda Kenno ja Woldemar Wihm (kõik uued). Revisjonikomisjoni said Kuusik, Ostrat, Kõõrik, Jaan ja Weinberg, Aurelie — kõik uued.

Möödunud aasta arwame ja 1935. a. eelarwe wõeti ühtaste poolt; esimesed kuiwi wastu.

Ühisomaa on kaiwatine wõõja hakata oma ajakirja.

Otepää jai kinn, mis nüüd alatiseks tõõlama hakkab.

Elwa laat. Teisipäewane Elwa laat jäi keiksmiseks. Suur elanew waliises hõõrsteja kaupmehel, kuna hõõrsteid oli müügil õige rõõksesti. Paremaiii hõõrsteid nõõti 300—370 kr., keiksmiseid 170—250 kr. Lehmi oli müügil wõõe, kinnad kallid. Nii nõõti lehmadesse 75—120 kr., rullid maksuid üõõle. Waenemad õõu oli rõõksesti õõrsaid wõõe. Tõõrsiseid sead maksid 20 kuni 28 kr., õõrsid 4—10 kr. Lammastest nõõti 7.50—12 kr., wõõlaiesi 9—11 kr. Puuannad olid kallõõtud.

Walgamaalt.

Tõõwa tuletõõrje jai uued juhid. Tõõwa tuletõõrje ema [illegible] walis peameheks Erwin Mõõrsi ni abideks A. Milleri ja A. Roosi. Juhatuse liikmeiks waliti A. Tera, J. Põõder ja Eduard Karetin. Revisjoni waliti W. Adamson, A. Kõõrik ja J. Berenbrandt. Peale selle ainatsi ehitule juurde 20 mõõetine auruõõli sõõtand. Teiisi auriikmeks waliti A. Maari.

Järwamaalt.

Paide linn jai eelarwe. Paide linnawolikogu wõõtis wastu 1934. 35. a. iisaeelarwe nr. 3, mis koostatud tuletõõtus 11 760 kr. juures. Wõõti wastu õõel hõõlel. Ka 1935. 36. a. eelarwe arutamine ja wastuwõõtmine läks libedalt. Ainuteiseks punktiks, mis raieidi, oli bariidse ardmise kohta õõiw oia. Ainult teai siin iaksa ringkondade esindaja wolikogus E. Koiv ettepaneku, wõõta eelarwesse kohaliku taksa eraalgkooli toetuseks 300 kr. Omaltpoolt teai linnawolinik J. Tõõnisõõ ettepaneku seda mitte eelarwesse wõõta, kuna olemas on õõvalik algkool ja seega pole mõõgit tarwidusi eraõõlide järele. Hõõlemisel lõõkusti Koiti ettepanek õõbi. Eelarwe wõõti wastu linnawalitsuse poolt esitatud kujul.

Wiljandi teater „Ugala“ ja Eesti õõrdiparanduse seltsi rõõndõõitusse palwed lõõbustusmaksust wabastamise kohta otsustati eitawalt. Lõõpuks wõõti wastu ka õõndmaõõrus ajalehtede ja ajakirjadega kauplemise kohta Paide linnas.

Türil pole enam sõõtuõõnne. Kuna Türil pole iseseiwat jooskonnakohtunikku, kõõs seniini ical kord ja kats kuus kohut wõõstmas Paide jooskonnakohtunik. Kohtupidamiseks oli linnawalitsuse poolt õõrind wastawad ruumid, mis muut ajal seisid täiesti kasutamata. Kuna see on wuurtuud linnale ajajooksul õõalt koormaks, otsustas Türi linnawalitsus alates 1. märtsist oelda üles kohturuumid. Wõõmatik, et leitakse muial uued ruumid, et saaks pidada wõõõ

Tartu teated.

Poola üliõpilaste külaskäik.

Neljapäeval saabub Tartu rühm poolakaid, Warssawi korp! Velecja liikmeid, et külastada korp! Wironiat. Mõlemal organisatsioonil on Riia ajast kokkupuuteid. Poola üliõpilased, nende seas ka wilistlasi, jäävad Tartu reedeks ja laupäevaks ning tutvuvad linnaga, ülikooli ajutustega ja Tartu üliõpilaseluga.

Neljapäeva õhtul on külalistele korp! Wironias wastuvõtt. Külalisi tuleb 15—20.

Muusikamuuseumi ettekanded Tartus

Muusikamuuseumi ühingu juhatus on palunud linnawalitsust wabastada lõbustusmaksust ettekanded, mis korraldatakse ühingu poolt 29. märtsil „Wanemuises“ ja mis on muusikaajalooline eeskawaga. Ettekandeid korraldatakse kaks, neist üks kell 2 p. l. õpilastele ja teine kell 8 õht. rahwale.

Seni on muusikamuuseumi sellised ettekandeid korraldatud 16 kohas üle kogu Eesti. Ettekannetega on kuulajaskond, eriti aga õpetajad, rahule jäänud, mida tõestawad sissekanded ringreisu raamatusse ligi 300 isikult.

Muusikamuuseum algas tegewust 1. märtsil 1934. a. ja seni ei ole muuseum riiklikku toetust saanud.

Linnawalitsus on otsustanud muusikamuuseumi ühingu poolt korraldatud ettekanded Tartus wabastada lõbustusmaksust 50 protsendi suuruses tingimusel, et ülejäänud 50 protsendi määrataks Tartu wabadusõjas langenud kangelaste mälestussamba heaks.

Willatöösturid organiseeruwad.

Eismaspäeval olid mõned Tartu riidewärwimise töökodade omanikud ja willatöösturid kokku tulnud T. Töösturite Keskühingu ruumidesse, et arutada omale ühingu asutamise küsimusi. Põhimõtelisiki peeti wajalikuks oma ühingu ellukutsumine ja otsustati selles asjas weel teine nim. alade töösturite organiseerimiskoosolek ära pidada.

Trükitöösturid T. Töösturite Keskühingu ruumidesse.

Tartu Trükitöösturite ühing on leidnud omale ruumid Tartu Töösturite Keskühingusse. Esimene koosolek nutes ruumides peetakse neljapäeval.

Uus konpwekiwabrik Tartu.

Majandusministeeriumi töösturosakond on Tartu elanikule Marie Wassusele annud loa shokolaadi- ja konpwekitööstuse awamiseks. Tööstus asuks Aia tän. 2 ja seal leiaks tööd 7 töölist. Uus wabrik hakkab walmistama mitmesuguseid maiustusi.

Wõimalus harrastada weel talilõbusid.

Akadeemilise Spordiklubi poolt botaanikaaias korraldatud uisutee, mis sula tõttu suletud oli, on eilsest õhtust alates jälle awatud. Esimesel uisutamisõhtul oli uisutee wõrdlemisi rohkesti talispordihuwilisi ja oli märgata jälle üle hulga aja talilõbustuste meeleolu.

Uisutee jääb awatuks seni, kuni ilmad wähegi lubawad ja jää uisutee weel püsib.

Korp! Indla 11-aastane.

Homme saab naiskorporatsiooon Indla 11-aastaseks, mille puhul reedel on omawaheline waikne õhtu, laupäeval töötuse protseduur, pühapäeval kell 12 aktus konwendi ruumes ning pühapäeva õhtul perekonnaõhtu üliõpilasmajas.

Korp! Indla esimeheks on praegu stud. rer. merc. Selma Malm, kirjatoimetajaks stud. med. Helene Tomingas ja rebaswanemaks wilistlane Berta Tomasson.

Linnawalitsus rajagu alus kirjanduslikule auhinnale.

Eesti Kirjanduse Liit on algatanud mõtet, et Tartu linnawalitsus eestikeelse raamatu 400-aastase juubeliaasta puhul paneks aluse erilisele Tartu linna nimelisele igaaastasele kirjanduslikule auhinnale.

Linnawalitsus on otsustanud Eesti Kirjanikkude Liidu ettepaneku anda kaalumiseks ja ettepanekute tegemiseks linnakooliwalitsusele. Wiimane ei ole saanud weel küsimust otsustada.

Keskkooliõpilased maikuus sunduslikult ujuma.

Tartu Weespordiklubi on palunud linnawalitsust määrata kooliõpilastele ujumiskursuste korraldamiseks sportlikest summadest 200 krooni.

Toetuspalwes märgitakse muuseas, et praegu tuleb ette keskkooli lõpuklasse, kus abiturientidest ainult 25 protsendi ujuda oskawad, rääkimata algkoolide lõpetajatest.

Klubi arwates peaksime niikaugele jõudma, et ujumine keskkooliõpilastele maikuus, kui wee soojus wähegi lubab, sunduslikuks tehakse ja noortele keskkooli lõpetamisel tõkestusi esitatakse, kui neil ujumine selge ei ole.

Weepaagi ülewaatus ja puhastamine ööst.

Kolmapäewa öösel toimetas linna ehitusmajandusosakonna juhataja linnanõunik Jul. Rosenfeldt koos oma personaaliga linna weewärgi weepaagi ülewaatust „Wanemuises“ wiimasel (seitsmendal) korral. Weepaagi juures wõeti puhastus ette, kuna weewärgi torud olid wee sadestuse tõttu ummistuma hakanud. Samuti wõeti weest proowid, millede uurimine ja analüüsimine praegu käsil.

Weepaagi ülewaatus ja puhastamine kestis kella ½12—2-ni öösel.

Orkestri tuluõhtu uisuteel.

Neljapäewa õhtul kella ½7—½9-ni korraldatakse botaanika-aia uisuteel 2. diwiisi orkestri tuluõhtu, mille kawa koosneb walitud ettekannetest ja mis töötab pakkuda uisuteel wiibijatele uisutamise kõrwal weel meeldiwat muusikalist naudingut. 2. diwiisi orkester on botaanika-aia uisuteel mänginud igal talwel juba 5 aastat järgimööda ja selles mõttes on orkestri tuluõhtu kõigiti õigustatud, ning lõbus uisutee-rahwas ei jäta seda rohkel arwul külastamata.

Kirjanduslik kõsolek.

Eesti Rahwuskirjanike ühingu korraldusel peetakse neljapäeval, 7. skp. kell 20 üliõpilasmaja edustuse saalis kõnekoosolek. Kõnelewad mag. A. Kallits — „Eesti rahwuskirjanike liikumise sihid“ ja Rud. Kajelo — „Eesti kirjanduskriitika suunad“. Sissepääs waba.

Kursused kodu loomiseks ja sisustamiseks.

NMKü korraldusel peetakse praktilise ruumikunsti kursused, kus antakse hulk tulusaid näpunäiteid kodu sisustamiseks ja mugawamaks tegemiseks. Kursuste lektoriks on arh. A. Matteus. Kursustel käsitatakse sellisei küsimusi, kui ruumide mõõtwahekorrad ja kuju, põranda, lae, ukse, akna ja trepi ning ahju wormid, tapeetide, kardinate, waipade, waaside, mööbli wärwid ja stiil ning mood ruumikunstis. Ette on nähtud 6 loengut, üks loeng iga esmaspäewal alates 11. märtsist. Registreeritakse kursuslasi NMKü-s. Kursuste maks 1,5 kr.

Ujuksild laewajõidule kaunu awatuks.

Sisewete Laewaomanikkude ühisuse arwates oli 1934. a. nawigatsiooni ajal linna ujuksild laewajõidule liiga lühikest aega awatud, s. o. kella 11 õ. kuni kella 2-ni öösel. Sellepärast laewaomanikud palusid silla lahtioleku aega öösel pikendada, kuna see ei tee erilisi takistusi sillast ülekäimiseks, sest öösel on liikumine wäike.

Linnawalitsus on otsustanud määrata ujuksilla lahtioleku ajoks 4 tundi, s. o. kella 23—3 öösel. See lahtioleku aeg on tunni wõrra pikem kui seni.

Tartus ei ole piima pastöriseerimise ega ümbertöötamise tööstusi.

Piimaseaduse maksmahakkamisega on esitatud piima ümbertöötamise ja pastöriseerimise tööstustele rida erilisi nõudeid piima jahutamise, hoidmise jne. kohta. Samuti peab tööstus omama korralik aparatuuri.

Kuna Tartus ei ole ühtki meiereid, kes selliseid seadusnõudeid suudaks rahuldada, siis on põllutööministeerium teatanud linnawalitsuse terwishoiuosakonnale, et Tartus selliseid tööstusi ei ole, millel oleks õigus piima pastöriseerida ja ümber töötada wõiks kohupiimaks ja teisteks piimaproduktideks.

Enne uue piimaseaduse jõussealstumist oli Tartus suuremate piimaäride juures tööstusi, mis töötasid piima ümber ja walmistasid wõid. Samuti töötas sel alal meierei, mis nüüd wõib toota ja müüa ainult 2. waliku piima.

Tööstuskoolile uus hoone.

Haridus-sotsiaalministeerium on palunud Tartu linnawalitsust astuda samme uute ruumide ehitamiseks linna tööstuskoolile, kuna tööstuskooli hooned on wiletsad, eriti metallitöökodade alal. Ministeeriumi arwates ei tõsta selline olukord lugupidamist kutseharidusse wastu ega awalda õpilastele kaswatuslikult tarwilikku mõju ning on pealegi õppejõududele ja õpilastele terwislikult halwaw.

Haridusministeerium loodab, et wabariigi walitsus toetab linna tööstuskooli maja ehitamist wõimaluste piirides, kuna ta alles hiljuti on määranud toetust põllumajanduslikkude koolide hoonete ehitamiseks.

Linnakooliwalitsuse poolt on tehtud linnaarhitektile ülesandeks walmistada tööstuskooli ehitamiseks wastawad plaanid ja ehitusprojektid.

200 krooni toetust.

Kaubandus-Tööstuskoja poolt on määratud Tartu Noortemeeste Kristlikule Ühingule toetuseks 200 krooni.

Lühidalt.

J. Lille konditriäri walmistab shokolaadi. Uudisena hakkas J. Lille konditriäri Tartus walmistama mitmesugust liiki shokolaadi. Esimestena lasti välja tahwelshokolaadid pähkliga ja ilma. Peale selle walmistab J. Lille konditriäri täidisshokolaadi wigureid.

Tänaseid sünnipäewi.

Julius Nurmberg 50-aastane.

J. Nurmberg.

6. märtsil pühitseb tuntud seemneäri „Nurmberg, Lauri ja Ko.“ kaasomanik J. Nurmberg oma 50 aasta sünnipäewa.

J. Nurmberg on sündinud Wana-Tänasilmas Wiljandimaal. Wiljandi linnakooli lõpetamise järele astus ta Wennad Tõnissonide aiaärisse, hiljem end täiendanud Witsstockis Saksamaal. Alates 1908. a. juhtinud eelnimetatud aiaäri ja seemnekauplust, olles hiljem, alates 1912. a. jama aiaäri rentnikuks. 1919. a. juhtinud põllutööministeeriumi aianduse osakonda. 1919.—1926. a. juhtinud Eesti Seemnewilja Ühisuse seemnekaswandust Luunjas ja Jõgewal. Alates 1927 olnud Nurmberg, Lauri ja Ko. firma asutajaks, kaasomanikuks ja juhtijaks. Peale selle omab juubilar oma puukooli ja seemnekaswanduse Tammewäljal.

J. Nurmberg on eriti hoogsasti kaasa töötanud aianduse alal, olles alalisteks lektoriks neis küsimustes wäga mitmel pool. Praegu on juubilar Lõuna-Eesti Kutseaednikkude, Tartu Aianduse-Mesinduse Seltsi, Aednikkude ja Aiatöö Sõprade seltsi j. t. seltside juhatustes wõi toimkonnas kaasa töötajaks.

Homseid sünnipäewi.

Heino Eller, heliloojа, Tartu kõrgema muusikakooli teooria- ja kompositsiooniklassi õpetaja, sünd. 1887. a. Tartus.

Eduard Riismann, ametnik, õigusteadlane ja NMKü asutajaid, sünd. 1898. a. Harjumaal.

Herbert Norman, arst, sünd. 1897. aastal Tartus.

Woldemar Kõlmisto 40-aastane. Sünd. 1895. a. Wao w. Wirumaal talupidajate pojana. Teguteenud õpetajana ja koolijuhatajana Simunas ja Wao-Kurtnas. Wõtnud osa kohapealsest seltskonnategewusest, samuti olnud Õpetajate Ühingu juhatuse liikmeks. Praegu Wao algkooli juhataja.

Leena Mõru, õpetaja, sünd. 1889. a. Pärnumaal.

Jaan Rosental, arst ja karskustegelane Tallinnas, sünd. 1884. a. Wiljandimaal.

Alfred Kiwiste, majandusteadlane, o.-ü. „Noor-Eesti“ kirjastuse asjaajaja, ühistegelane, sünd. 1890. a. Tartumaal. Saab homme 45-aastaseks.

Teater ja muusika.

Liis Kopli-Wiegandt,

kes oma iseseiswa kontserdiga esineb täna õhtul, kell 8 „Wanemuises“, kuulub meie wäbese kontsertlauljate pere esimesse riita. Ta on esinenud õige palju kordi kodumaal ja mitmel pool wõõrsmaal, kus igal pool südamlikku wastuwõttu ja paremaid arwustusi leidnud. Ta üllatab kuulajaid kõige pealt sellega, et ta hääl on ilusa tämbriga, mis heljub wabalt, ilma liigse kõrwalmagufuseta ja millele weel lisaks suur dramaatiline wäljendusjõud. Loodus on andnud sellele lauljale head anded, ilusa hääle materjali ja loomulikku tõlgitsuswõime omal alal, mispärast ta ettekanne peale kõige muu mõjub alati kaasakiskuwalt ja otseselt — need on tema tugewat küljed, millega ta meid wangistab.

Meil pole põhjust siin uuesti korrata seda, mis sageli on kinnitatud ja mida sageli oleme kuulnud, jääb waid loota, et Tartu publik oskab ja tahab hinnata seda, mis on ilus ja nauditaw. Eriti olgu tänaõhtune kontsertõhtu meelde tuletatud nendele ringkondadele, kus lugupeetud lauljа on nii mitmel ja mitmel korral esinenud, ilma et sellest iiklikult aineist tulu oleks saanud. Sellepärast tahaks loota, et iga muusikasõber läheb täna õhtul „Wanemuisesse“ ja lunastab selle pisikese „wekski“, et lugupidamist üles näidata inimesele, kes seltskonna heaks nii mitmel puhul ennast on ohwerdanud oma esinemistega.

Kontserdi eeskawa on koostatud rahwuswaheliste heliloojate töist, kus ei puudu ka meie omamaa komponistide tööd. Solisti saadab klaweril noor pianist W. Tilting.

Ed. Kõomägi.

Neljapäeval „Silwa“

odawate hindadega. „Silwa Waresku“ osas seekord prl. H. Aren. „Silwa“ oma juhtimisele on wäga hästi lähiloonud Eestiski. Ta kuulub nagu „Lõbus talupoegki“ nende operetide hulka, mida wõib mängida igal hooajal ja mis kunagi ei jää publikuta.

„Kewadsee“ — K. Põlde kaastegewusel.

Laupäewa õhtul korratakse ainukordselt odawate hindadega publikule armsaks saanud operetti „Kewadsee“. Lõbusa sisu ja meeldiwa muusika tõttu saab ta ka wist seekord saali täis rahwast kokku meelitama, mispärast pääsetähed eelmüügil walmis muretseda soowitatakse.

Täna ei ole saksa etendust.

Kolbenheyeri „Silla“ etendus, mis pidi olema täna saksa teatris, jääb prl. Pinna haiguse tõttu ära ja lükkub edasi, arwatawasti esmaspäewale. Wõetud piletid on maksiwad.

Tartu kinod.

„Metropolis“ jookseb kaks filmi. Esimesena läti helifilm „Rahwa poeg“, mida kui naaberrahwa produktsiooni kõrtlemata on huwitaw waadata, mis aga weidigi nõudlikku waatajat kuigi hästi rahuldada ei saa — peale laulu. Sündmustik on ikkagi liiga primitiiwne ja naiiwne, lawastus kaunis stiilisegane ja mäng pealiskaudne ning tehtud. Kõige enam eksitab just mängu puudulikkus, iseäranis iähtsamais sisseenes, näit. Maiga ja Karli jumalagajäiul enne wiimase sõtiminekut, milles ei ole ehtsat tundmust kuigi palju; samuti Maiga isa furemisstseenis lahinguwäljal näeme küll kramplikke näolihaste tõmblemisi, kuid ometi ei anna nad kogumuljes surma. Lahingustseenes märkad igal sammul, et nad on „seaind“. Samuti on meil teada, et lätlased ei läinud enamlastele kohe alguses wastu sõõrajes laitmatus warustuses nagu me seda näeme filmis. Realismile ei ole selles filmis üheski suhtes rõhku pandud. „Rahwa poeg“ on nähtawasti kõige enam mõeldud propagandafilmina. Selle wastu ei saa midagi olla, kuid propaganda peab olema wõimalikult nähtamatu ja märkamatu, kui ta tahab mõjuda. Eestile soowitame küll tugewama kompositsiooni ja parema mängu ning lawastusega ja selle kolme teguri wõimalikult kõrges wäärtuses peituwate propagandawõimalustega helifilme, kui seda kahjuks on meie naabrite „Rahwa poeg“.

Teise filmina wäga kena komöödiakene „Sinuga mõte ellu“, milles Louise Ullrich, Paul Hörbiger ja Heinz Rühman moodustawad ilusa trio. Iseäranis wormis on seekord L. Ullrich, kuna Rühmann taskukunstnikuna näitab end uuest ja huwitawast küljest. Kuigi film on komöödia, ei puudu tal ka tõsisemad noodid ja päris kohane annus ehtsat tundmust. Sündmustik on ilusasti wäljamõeldud ja kenasti serweeritud.

Rutake meie odavate raamatute kuni 96% hinnaaland. ostmisega

mis kindlasti lõpeb 7. märtsil. Osa raamatute trükk on otsas ning paljudel lõpukorral. Järgmisel päeval peale odavate raamatute müüki pole võimalik enam sentigi hinnaalandust anda.

O-Ü. „NOOR-EESTI KIRJASTUS“ — TARTUS

Meie raamatukauplus — Rüütli tän 11.

Kõneoskuse õppetool ülikooli?

Edustuses waieldi ühe liikme akadeemilise kohtu alla andmise pärast.

Wähemusrahwused ei jää eemale.

Eile õhtusest üliõpilaskonna edustuse koosolekust wõtsid osa ka wähemusrahwustest üliõpilaste esindajad, kes lubasid eelmisel koosolekul wastuolude mittelahenemisel töst eemale jääda. Nagu nad deklareerisid, on nad edustusse jäänud üliõpilaskonna kui terwiku lõhenemise ärahoidmiseks.

Peale protokolli paranduse tehtiid pikemad rääkimised juhatuse otsuste kinnitamise juures, eriti üliõp. Tantoni akadeemilise kohtu alla andmise pärast. Pasternak (juudi üliõp.) toonitab, et ei ole sobiw niisuguseid asju ak. kohtusse wiia, pealegi kus ei ole asjaosalist enne juhatuses üle kuulatud. Juhatus ei olewat kaitsnud asja omalt poolt lahendada. Tellepärast prootestseerib ta juhatuse tegutsemise wastu. Küünnus seisab nimelt selles, et üliõpilaskonna juhatus otsustas anda üliõp. Tantoni akadeemilise kohtu kätte edustuse liikmete kohta öeldud raskelt haawawate wäljenduste pärast.

Edustuse koosolekul küüb Ott (korp.) kas Tanton wõtab omaks wäljendused edustuse kohta. Tanton, kes ka ise koosolekul, wastab et ei wõta. Ta olewat ütelnud oma wäljendused kolme edustuse liikme kohta, kes koosolekuid üliõpilasesindajaks pärast seda ei tuleb arutusele akadeemilises kohtus 11. märtsil.

Juhatuse otsused kinnitatakse.

Juba tõnawõttudeta wõetakse wastu üliõpilaskonna haigekassa põhikiri teisel lugemisel. Põhikiri läheb nüüd kinnitamisele ülikooli walitsusse.

14. Edustuse walimised

otsustatakse wälja kuulutada 30., 31. märtsile ja 1. aprillile ning walitakse wiis liiget walimistoimkonda.

Ülikooli kõneoskuse õppetool.

Pärast täiendawaid walimisi läbirääkimiste all teeb üliõp. Pommer teatawaks üliõpilaseltside rühma soowiawaldusest, et üliõpilaskonna juhatus lähemal ajal astuks samme ülikooli walitsuse ees ja et kaalumisele wõetaks kõneoskuse õppetooli asutamise küsimus Tartu ülikooli juurde. Tartu ülikool on wäheseid wõi ainukesi ilma sarnaise kõnetoolita.

Granaat haawas poisikest raskelt.

Kes asetas granaadi elumaja akna alla?

Wõrumaal, Leewil elutsewa talupidaja Thalfeldi 13-aastane poeg leidis esmaspäewal toast wälja minnes ukse ees mingisuguse metallasja. Poiss hakkas seda lähemalt uurima, ning leidis, et ese hakkas suitsema. Poiss wiskas leiu, mis osutus granaadiks, maha, kuid jäi ise samasse paika suitsewat asja waatama. Mõni hetk peale selle plahwatas granaat ja killud tungisid August Thalfeldile kehasse. Plahwatuse peale jooksid wanemad toast wälja ja leidsid oma poja ukse ees lamamas. Otsekohe toimetati wigastatu kohaliku jaoskonna arsti juure, kes andis abi. Järelewaatusel selgus, et granaadikillud on tunginud noormehele siseelunditesse, jalgadesse ja kätesse. Ohutu terwislik seisukord oli wäga raske ja ta toimetati kiires korras Tartu haiglasse, kus ta seisukord tunnistati elukardetawaks.

Kuidas granaat Thalfeldtide elamu juure sattus, pole teada. Kõige imelikum selle juures on, et noormees leidis granaadi alusmüüri kiwidelt teo akna alt.

*

Haawatud Thalfeldt on Tartus paigutatud ülikooli haawakliinikusse, Toomel. Nagu järelpärimisel meile haiglast selgitati, on haawatu seisukord praegu rahuldaw. Kui ei teki ootamatuid komplikatsioone, siis ei ole ka haawatu terwisliku seisukorra pärast kartust. Thalfeldil on, nagu lähemal järelwaatusel selgub, peamiselt wiga saanud külg. Kopsud on nähtawasti terwed, kuna wigastatud on külje kondid.

Kirjawastuseid.

S. A. Tartus. Kirjutis on liig üldisiline ja seal arwaldatud mõted on meie lehes mitmel korral wäljendust leidnud.

Kõnesid ja koosolekuid.

Tänasel **AK. Anglo-Eesti õhtul** kõneleb härra H. C. C Harris Inglismaast (Canterbury), walgusplitidega.

Naisseltsi liikmete-õhtu on neljapäeval, 7. 3. s. a. kell 8 õhtul Kõneleb õpperingi korraldusel üliõpilane prl. J. GrosS teemal: „Naine, riik, rahwas“.

Akadeemiline ühistegewuse Selts korraldab 8. märtsil s. a. ülikooli peahoones auditoorium 2. referaat-koosoleku algusega kell 19.15 (kell 7½ õhtul), kus refereerib hra Jaan Tõnisson teemal: „Politiline moment ühistegewuses“. Osawõtt kõikidele waba.

Loodusuurijate Seltsi koosolek neljap., 7. märtsil kl. 20 geol. audit. Aia t. 46 kõneleb mag. H. Haberman: „Oleluswõitlus bioloogilise mõistena“. Kirjawahetajate liikmete walimine. Jooksuwaid asju.

Naisorganisatsioonide Ingemislaua järjekordne referaatõhtu on kesku., 6. skp. Eesti Naisüliõpilaste Seltsis Aia tän. 19, kell 8 õhtul. Kõneleb adw. W. Anderson: Naisliikumise tänapäewa probleeme.

Kaitsemalewa teateid.

Sidekompanii. Neljapäeval, 7. märtsil kell 20 noorte ja staabi rühma õppus.

Sidekompanii pealik.

Kiriklikke teateid.

Elwa Peetri-Pauli Ap.-õigeusu kirikus on pühapäeval, 10. märtsil s. a. armulaua-jumalateenistus. Teenib preester Th. Bleiwe

Kogudusе juhatus

Ülikooli kirik. Neljapäeval, 7. märtsil kl. ½7 õhtul nädala-jumalateenistus. Jutl. stud. theol. A. Wipper.

Leinateateid.

Anna Woitk, suri Tartus teisipäeval 60 a. wanuses.

Emilie Tasso, naistööline Tartus, suri esmaspäeval 30 a. wanuses.

Mihkel Kill, woorimees, Tartu woorimeeste seltsi liige, suri teisipäeval 64 a. wanuses.

AINULT

4 päeva weel

kestavad meie odavate raamatute väljapanekud.

Rutake, tagavarad lõpevad, külastage meie äri ja tutvuge väljapanekutega.

HINNAKIRJAD TASUTA.

«Postimehe» raamatukpl.

TARTUS — SUURTURG 16. TELEF. 2-50.

Koolijuhataja 1 aastaks wangla.

Tähema postiagentuuri kassa wargus oli simuleeritud.

Kawastu walla Tähema algkooli endine juhataja Karl-Edgar Pillaule kuulutas Tartu ringkonnakohus otsuse teisipäewa õhtul kell 7. Kohus oli otsustanud mõista Karl Pillau 1 aastaks wangla. Kaebealune wõeti otsekohe wahi alla, sest tal ei olnud maksta 200 kroonist kautsionit, mille wastu tema oleks jäetud wabadusse.

Ülekuulatud 18 tunnistaja läbi tehti kindlaks, et Tähema algkooli ruumidesse öösl wastu 15. detsembrit sisse ei olnud murtud, waid et murdwargus oli simuleeritud ja nähtawasti koolijuhataja Karl Pillau enese poolt, kes tahtis sellega warjata oma puudujääki Tähema postiagentuuri asjaajamises. Teatawasti see puudujääk tõusis ainult 99,35 kroonini. Sündmuse eelsel öösl oli sadanud lund ja kumel ei leidunud ühtki wõõrast jälge peale kooli teenija Pauline Wiira oma, kes esimesena hommikul koolimaja ruumides hakkas liikuma ja esimesena awastas simuleeritud warguse.

Kaebealune end süüdi ei tunnistanud. Weel wiimases sõnas palus ta end õigeks mõista, tõendades, et ta süüdi ei ole.

Eesti Muuseumi Ühingu peawõit Türile.

Nagu nüüd selgunud, on E. M. Ühingu rahalise loterii peawõit langenud Türile, wennad Lorentsitele. Wõidupilet on osetud Paidest.

Ilmateade on meie tänase lehe 3. leheküljel.

Tänase lehega on kõigil „Terwise“ tellijatel kaasas „Terwis“ nr. 2.

Wastutaw toimetaja Aleksander Tiitsmaa.
Wäljaandja Eesti Kirjastusühisus „Postimees“.
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

4. märtsil lahkus pikaldase raske kannatuse järele

Emilie Tasso

Sünd. 2. XI 1904, surn. 4. III 1935.

Kirstupanek kolmapäeval, 6. märtsil kell 8 õhtul leinamajas, Pikk 33. Ärasaatmine sealtsamast neljapäeval, 7. märtsil kell 4 Maarja kalmistule.

Valusas leinas isa, vend ja omaksed.

Uinus vaikselt unele minu armas abikaasa, meie hella emakene, vanaema ja ämm

ANNA VOITK

sünd. **Pau.**

Sünd. 22. VII 1874. a., surn. 5. III 1935. a.

Kirstupanek 7. märtsil kell 8 õ. Õnne tän. 37. Matmine 8. märtsil kell 2 p. l. Maarja kalmistule.

Leinavad sügavas kurbuses abikaasa, lapsed, lastelapsed, minia ja väimehed.

---

5. märtsil s. a. lahkus vaikselt meie keskelt igavesele unele 64 aasta vanuses minu armas mees ja vend

Mihkel Kilk.

Puusärkipanek laup., 9. märtsil kell 7 õhtul Lina tän. haigemajas. — Ärasaatmine sealtsamast pühap., 10. märtsil kell 1/2 3 p. l. Pauluse surnuaiale.

Sügavas leinas abikaasa, vennad perekondadega ja omaksed.

„Vanemuise" teater
Neljapäeval, 7. märtsil kl. 8 ö.
Odavate hindadega

Silva

E. Kalmani operett 3 vaat

Pääsetähed: 20, 30, 40, 50 ja 60 senti ühes riidehoiuga.

„Postimehe" kuulutuste peale eelmisest tööpäevast kl. 11-st kuni täna kella 11-ni saabunud

kirjad

Märgusõna	Arv
Aus neiu	1
Intel. + kasul. perenaine	1
Jlona, Loretta	6
Juukselõikaja	2
Leşku ulik perenaine	2
Haädus ühendab kaht	9
Kuni 5000	5
Korras ratas	4
Kautsion	2
Korralik üürnik	1
Lootus 32	2
Looduslaps	11
«Lool»	1
Möbl. tuba 6	3
N. N.	3
Ostja 5 + 15	1
Parem rajoon	2
Pesukoda I	2
Põlluttööline	1
Peremees majas	1
Riigimõis	3
Spets I	1
Soov	5
Töökas	1
Tööta 29	2
Tütarlaps 20	1
Teenija	2
Truu süda	1
Ustav 8	2
Voorusik naine	3
Vanmukas	4
Velly 20, Mary 20	2
Valitseja	2
Viljapuuaia tundja	3
Vajan raha	1
1833	1
1935	1
1414	2

Kirjad hoitakse alal üks kuu arvates saabumise päevast. Kirjad antakse välja kuulutuse kviitungi ettenäitamisel.

Kuidas

ajakohaselt ja mugavalt sisustada

korterit?

Seda õpite

N. M. K. Ü. praktilisel (rakendusl.) ruumikunsti kursusel, mida juhatab linna peaarhitekt dipl. ins. arh. **Arno Matteus.**

Kurs. algus 11. märtsil. — Osavõtu maks kr. 1.50. Lähemad teated ja registratsioon Vallikraavi 23, kl. 10—12 ja 17—19. Tel. 4-02

Nõudke tasuta konspekte.

Üle **25**-aastase asjatundl. ja praktiliste katsete tulemus on, et parima pesu hoidmise ja ideaalse puhtuse saavutate **magister W. Wieckmanni** pesupulbriga

Seadusl. kaitstud kaubamärk.

LUMIWALG

Ka söögi-, kööginõud ja rasvased ning mustad käed saab imestamisväärt puhtaks. Pange tähele, et igal pakil oleks peal magister W. Wieckmann'i nimi ja kaubamärk.

Grammofonide suurär i

(as. 1902. a.) Ülikooli tän. 30 (raekoja taga). Müük vabriku hinnaga ja pikaajalise järelmaksuga koolidele, seltsidele, riigiteenijatele ja kindla sissetulekuga isikutele. Suur valik heliplaate alates à kr. 1.— tükk! Grammofonide ümberehitused ja parandused **kiirelt,** odavalt ja asjatundlikult!

E. Silla 3 nädal. keedu- ja majapidamise-

kursused

algavad 11. märtsil Tartus, Suurturg nr. 11—1 (vii mast korda enne suvevaheaega). Ülesandmisi võetakse vastu iga päev kella 10—3 p. kursuste ruumides.

Riigimõis vajab 1. maiks s. a

karjatüdrukut

Soovlavald. slt. «Karjatüdruk» all.

Terve aasta

tuleb oodata, enne kui odav raamat jälle turule pääseb. Iga kodaniku aukohustus raamatuaasta puhul on hoolt kanda, et valik väärtuslikku lugemisvara ei puuduks omas kodus.

Ainult mõni päev

on veel võimalus minimaalse kulu eest soetada valik häid raamatuid meie odava raamatu müügilt.
Tutvuge väljapanekutega äris, hinnakirjad tasuta.

«Postimehe» raamatukpl.

TARTUS, SUURTURG NR. 16. TELEFON 2-50.

Loodusuurijate seltsi ettekandekoosolek
neljapäeval, 7. märtsil kl. 20 Geol. audit. Aia tn. 46.
Kõneleb mag. H. Haberman **„„Oleluslõitlus" bioloogiilise mõistena."**
Ametlikus osas. 1. Kirjavahetajate liikmete valimine. 2. Jooksvaid asju.
Juhatus.

Tööpakkumised

Vajan meestööd oskajat

juuksurit

Tartu raudteejaama ärisse.

Kohe tarvis maale saeveskisse

saemeistrit,

kes varem sellel alal tegev olnud. Kaupa teen laupäeval 9. skp. kl. 10—11. Narva tänav hra Lubja masinatööstuses. Telefon nr. 5-55.

Vajatakse iseseisvat

teenijat-perenaist

poissmehe juure maale tallu, Valgamaal. Aadress: K. Kurvits, Laatre pood, Sangaste.

Teenijat

või päeviti käijat passijat vaja. Botaanika tänav 10, korter 2 (Kroonuaia tän.).

Üksik, lihtne meester., kr. 500 kapit., leiab kestva teenistuse aiand.-põllum. alal. Tööpõlgajad ärgu tülitagu. Kirjal. pakkum.: «Talu-Maja» vahet.-kontor, Suurturg nr. 3, «Korralik töö» all.

Vajan

üksiteenijat,

kes keeta oskab ja pesu peseb. Tulla Kloostri tän. 12, hoovist, II kord.

Korralik tüdruk

saab koha maale, linna lähidale. Tulla neljapäev., 7. III kell 5 p. l. Narva tn. 73.

Edasipüüdlik neiu, kes tarvilise vilumuse omandamiseni saab olla tasuta, saab samas, eri-kangakudumise tööl, kestva teenistuse. Kastani 2, korter 1 (ümber nurga, II uks).

Sulast

perekonnaga või ilma, tarvis tallu (linnast kaugel) eestegijaks. Küsida «Peterburi» vöörastemaja poiss Paulilt Uueturu tänav nr. 22.

Vajatakse

sepapoissi

kes hobust rautab. Võru tn nr. 14. Rääk. kella 6—8 ö.

Aednikku

kes lillede kultuuri täielikult tunneb, on tarvis. Roosi 24-a.

Tarvis kingsepa

töölist

Oa tän nr. 7, korter 2.

Töötsimised

Viljapuude

võraharvendamistööd

otsib noor vilunud harit. aednik. Soov. täidan nõudm. järjekorras. Aadr: V. Tuul, Koorvere pk., Kiidjärve ag.

---

2 korralitu neidu

vajavad kohta maale või linna, võivad ka iseseisvalt majapidamist juhtida. Soovitused olemas. Kirjad kuni 10. märtsini slt. «Madli» ja «Maret» all.

Aus ja korralik, kautsjonivõimeline, keskealine

naisterahwas

palub mingisugust passimise või pesupesemise tööd. Teat. palun slt. «Vaikne naisterahvas» all.

Aus, korralik noormees palub

kohta

või **teenistust** ärisse või tööstusse. On vilumus ja soovitused olemas. Kirjad palutakse saata slt. «Jsikutunnistus 203» all.

Mööblitööstus Tiigi 8.

Valmistab järelemaksuga igasugu mööblit, tubade viisi ja üksikult. Samuti kushette, diivane jne.

Korralik, tööarmastaja

naisterahwas

palub teenistust passijaks, pesijaks, üksiteenijaks või üksköik m Teateid slt. «Hoolas 41» all.

Tunnid

Leziani

d' Italiano prenderei Indicare prezzo: slt. kv. nr. 1453.

Müümised

Müüa äravedamiseks

rehetare ühes rehealusega.

Luke vallas, Järiste külas. Lähemaid teateid kohapeal. Nõost 3 km.

Müüa moodsaid

diiwaneid

a toole, kušette, mööbli polsterdamise töökojas Põik tän. nr. 1, Raekoja tän. nurgal.

Müüa juhuslikult hea

tööhobune.

Narva tän. 9, «Tartu» sissesõiduhoov. Näha saab 7.—10 märtsini kella 8—6 (18).

Müüa lüpsmasaaja

lehm

Tähtvere vald, Kannikal.

Kruubimasin

müüa. Pikk tänav nr. 6.

Müüa poe

klaaskastid, leivanõu ja vakk.
Tallinna tän. 16—10.

Tungraud,

pruugitud **hobuseriistu** ja muud müüa. Tartu, Aleksandri tn. 78—1.

Wäike koht

müüa, laevasadama ja suure männimetsa ääres. Teateid saab vanakraami turult, Pintman'ilt.

Liha- ja vorstikaupluse

äritunnistus

edasi anda. Sealsamas äri likvideerimise tõttu **liha** odavasti müüa. Küsida Võru tän. 10, lihakauplusest.

Stimbelpressid

M./T. Laverna Tallinn, Pääsukese 4, tel. 308-12.

Rekord.

Juukisewärw „Rekord" wärwib hallid juukseid pehuht pruun., must., blond. ja šataänitis. Eht ainult „Punase ankruga". Walmistaja: „Medikon" Tallinn.

Ostmised

Soovin osta tarvitatud, head meester.

jalgratast,

madal raam. Teateid slt «1468» all.

Soovitakse osta vähepruugit.

mootorratast.

Teatada slt. «Mootorratas» all

Tartus, ainult 3 päeva 6., 7., 8. märtsil ostan

briljante,

kulda, vanaaegset hõbedat, vene raamatuid, vanu **postmarke.** (Eesti ja teisi en gros ja kollekts.). Tartu, «Grand Hotell» (Vallikraavi) küsida Nadir.

Ostetakse lõhutud

maakiwe

ja **takkusid** ehituse tarvis. Maksetakse head hinda. Aia tänav nr. 30, korter 1.

Tarvis alalist

piimatoojat.

Teateid Võru tän. 16, poest.

Korteripakkumised

Kaasüüriliseks

võib tulla ametiskäija naisterahvas. Võru tänav 19—4.

Kohale jõudnud
välismaa imeilusad

tüll aknakardinad

stoorid ja tüll-vooditekid

1935. a. uudiskaup.

Odavad hinnad. Lahke teenimine.

Karl Abeli

riide- ja valmisriiete kauplus Tartus
Kaubahoov nr. 35. Telefon 8-19

ABERI-KAUPADEST

Sulfiit pakkimispaberit
Pakkimispaberit
Krepp-paberit
Siidipaberit
Suitsupaberit
Raamatukaanepaberit
Läikepaberit
Paberist salvrätikuid
Pergamentpaberit
Pergamiinpaberit

«POSTIMEHE»
RAAMATUKAUPLUS TARTUS, SUURTURG NR. 16.

Korralik, soe, puhas ja valge

möbl. tuba

ühele või kahele välja üürida. Erasissekäik. Tähtvere nr. 4—3.

Mitmesugust

Meeldivat, tervet, eluröömust, 20—25 a., haritud tütarlast soovib enesele

sõbraks

üksik, sissesõitnud noormees, ametnik. Soovitav foto ja lühik. elulool. andmed. Täielik salad. garanteerit. Kirjad slt. «10 kr. nr. 1434213» ettenäitajale.

Lgp. härrad!

Palun, kas leiduks teie hulgast, kes laenaks kenale prouale 50 kr. väikese ärettevõtteks, tasun ausalt tagasi. Kirjad slt. «Väike proua» all.

Rahamehed! Kes teist toetaks noort, meeldivat, heasüdamlist

tütarlast

hariduse jatkamisel? Kirjad slt. «1001 öö + sõprus» all.

Ainuõige ilmakuulus toeprohv.-selgeltnähtav **PEEP** avab eluõnne surmani. **Uueturu 25,** — 16. Hoia petist.

Okultisilik ring.

Salapäraste asjade ilmutaja ja ainuõiged ennustajad Fakiir Katrotsa, hüpnotisöör Juhanson, astroloog Majev, Nurmy juhatusel saab korraldatud spiritistlikke seansse igal õht. kell 9, osavõtt seltsiliikm. Ütlen päevapealse täpsusega igale inimesele kogu mineviku ja tuleviku õnned ja õnnetused, ütlen teie vendade ödede nimed ja vanadused, kes seda ei usu, see tulgu kindlasti ja proovigu. Vaestel maks vaba. Vastuvõtt kell 8—21. Holmi tän. 17—5, hotell «Jakor».

Häwitan rotte ja hiiri.

Soovikorral sõidan ka väljapoole Tartut. Karlova tn. 14, korter 1. **Michelson.**

Dr. H. Piirako

Naha-, sugu-, põie- ja sisehaigused.
KOSMEETIKA.
Vastuvõtmine igal ajal.
Tartus, Raekoja tän. 12

Dr. J. Imelik

Naha-, sugu-, põie- ja sisehaigused.
Ülikooli 30 (raek. taga) tel. 11-41

Ammaemand-masseerija

E. Eller

Tartus, Raekoja tän. 9 (sissekäik Holmi tän. 1).

Ammaemand

E. Liibusk

Tartus, Raekoja (Raatuse) tän. nr. 16.

Suurem talu

mõisa süda rendile anda, 6 kilomeetrit Tartust. Pakkumised Valga apteek, Pärt

---

Soovitakse üürida

pianiinot

pikemaks ajaks ja osta 1—2 ilusat **diivanit** kinniste patadega. Pakkumised slt. «Kiire nr. 3» all.

Kadunud

Naisterahva

käekott

kadus teisipäeval Pepleri tän. vaksali minnes. Lusat leidjat palutakse vähemalt 2 šneppervõtit ära anda Ülikooli tän. 18, limonaaditehas A. Reinkordt.

---

5 skp. kaotatud nikkel

naisterahva kell.

Leidjat palutakse hea vaevatasu eest ära tuua Lai t. 34, korter 4, III kord või leitud asjade büroosse.